

VAN VIJF RIJKSDAALDERS
OO EN EEN GULDEN
DOOR A.C. VAN DER MAST

NIJKERK G.F. CALLENBACH

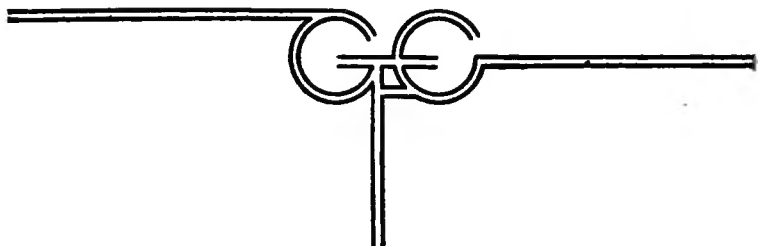
**Van vijf rijksdaalders
en een gulden**

Tweede druk

Teekeningen van E. J. Veenendaal

Van vijf rijksdaalders
en een gulden
door A. C. van der Mast

G. F. Callenbach — Uitgever — Nijkerk

1. GROOTMOEDER VERTELT

„Toe, Jetta, ruim maar gauw je rommel op, dan kunnen we allemaal bij de tafel zitten, Suus is ook klaar met haar huiswerk en Ems zit al te handwerken.” „Help me dan eens een beetje, ik kan zoo gauw niet,” klaagde Jetta en met schrik zag ze hoe Jo in driftige haast eigen spullen bij elkaar greep en nogmaals haar zusje tot spoed aanmaande.

„Wacht, ik zal wel eens helpen,” zei een vriendelijke stem en grootmoeders oude rimpel-handen zochten in den rommel op de tafel en schikten de blokjes in de doos en raapten de kleurige balletjes van de legkaart bijeen.

„Zie zoo, kom jij nu maar dicht bij me zitten,” noodde grootmoeder, toen alles netjes was opgeborgen en zij trok haar jongste kleindochtertje naast zich.

„Moeder, zal ik Frans ook roepen?” vroeg Suus, voor zij aan haar haakwerk begon.

„Wel nee,” vond Ems, „die zal zich nou wel te groot achten om naar een verhaaltje te luisteren.”

„Daar geloof ik niks van,” beweerde Jo, „het speet Frans den vorigen keer erg dat-ie er niet bij was, toen grootmoeder dat leuke sprookje vertelde.”

„Roep maar eens aan de trap,” zei moeder.

Suus sprong vlug de gang in en galmde naar boven:

„Frans, kom je ook, grootmoeder vertelt een verhaa-aal!” Een gestommel van een haastig-weggeschoven stoel, een deur die boven opengerukt werd en een jongensstem schreeuwde terug:

„Wat zeg je, Suus, moet ik beneden komen?”

„Grootmoeder vertelt een verhaal, omdat 't vanavond de laatste avond is dat ze bij ons is,” legde Suus nader uit, terwijl ze eenige treden hooger wipte, „en of je nou ook komt luisteren, of moet je veel werk maken?”

Frans, gebogen over de balustrade, keek besluiteloos

Suus aan, nog twee moeilijke wiskundige vraagstukken wachtten hem boven op zijn studeer-cel en beneden lokte een verhaal van grootmoeder en dat was altijd....

„Toe nou,” maande Suus.

„Goed, ik kom, even 't licht uitdoen,” besloot Frans en op zijn kamertje gleden zijn oogen haastig over de sommen en toen naar zijn horloge. 't Was bijna halfacht, Jetta moet om acht uur naar bed, dus zoo lang vertelt grootmoeder niet, dan kan ik nog best de sommen afkrijgen, rekende hij uit, knipte het licht uit en holde in lange sprongen de trap af.

„O, Frans, kom gauw, we wachten allemaal, grootmoeder gaat vertellen, fijn hè, je kunt hier zitten,” en Riekje wees Frans een leegen stoel naast den schoorsteenmantel aan.

„En Moes trakteert op chocolade met beschuitjes, dolle-tjes,” giegelde Jo haar broer toe, die van uit zijn hoekje vroolijk den gezelligen kring om de tafel rondkeek. Grootmoeder in den wijden leunstoel met Jetta als een aanhalig poesje dicht naast haar, de vier andere meisjes met een haak- en breiwerk rond de tafel en moeder, nog bezig aan de theetafel, waar ze zacht de kopjes schikte en den grooten chocolade-ketel met het rieten hengel op het rooduitstralend theelichtje zette.

„Nou, grootmoeder,” en Jetta, die vond dat nu eindelijk alles in orde was, maande tot beginnen.

Een stil lachje gleed over grootmoeders gezicht, toen ze even het troepje overzag, waaruit zooveel bruine en blauwe oogen verlangend tot vertellen drongen.

„Het is maar een heel gewoon verhaal, ik las het laatst in een Engelsch tijdschrift,” begon ze.

„Dus niet zelf bedacht?” vroeg Jo.

„Nee, alleen zelf gelezen,” lachte grootmoeder, „maar jullie vinden het zeker even mooi als ik het vond.”

„In een mooi en deftig gemeubileerde kamer van een

Grootmoeder met Jetta als een aanhalig poesje dicht naast haar . . .

heel groot huis, zaten in het schemeruurtje een dame en een jong meisje.”

„Zeker dat meisje haar moeder,” viel Jetta in de rede. „Hou toch stil, dat hoor je dadelijk wel,” snibde Ems haar zusje toe, dat verschrikt zweeg.

„Nee, die dame was de tante van het meisje, ze had geen moeder meer en haar vader was voor eenige jaren op reis.”

„Och, wat . . .” maar een blik naar Ems deed Jetta dadelijk stil zijn.

„Het was pas Kerstfeest geweest, het nieuwe jaar was al een week oud, en Alice, zoo heette het meisje, vertelde haar tante een heeleboel prettige dingen over het Kerstfeest, dat zij bij haar grootvader gevierd had.

„O tante, we kregen allemaal zulke mooie dingen en de Kerstboom was zoo groot en zoo prachtig, 't was toch zoo jammer dat u er niet bij was, de boom reikte bijna

tot het plafond van de eetzaal en ik weet niet hoeveel kaarsen er in brandden.

En de kleinste neefjes en nichtjes kregen allemaal prachtige poppen en auto's die rijden kunnen en fijne spellen en voor de groote kinderen waren er mooie boeken en Laura en Dora van tante Marie kregen elk een gouden broche en ik wist niet wat ik zag, tante, toen ik mijn pakje open maakte en dit prachtig cadeau vond." En in het schijnsel van het haardvuur liet Alice den smal-gouden horlogearmband om haar blank polsje schitteren."

„Nou, dat waren zeker wel schat-rijke mensen," riep Suus nu uit, maar nu was 't Jetta, die bestraffend haar vingertje ophield en Suus waarschuwend toewenkte.

Moeder lachte en grootmoeder lachte ook en ging verder.

„En toen vertelde Alice eindelijk aan haar tante, wat ze behalve al het moois ook nog kreeg.

„Tante Paula," riep ze opgetogen, „de groote kinderen kregen van grootvader ook nog elk een gouden tientje, dat ze mochten besteden zooals ze zelf 't liefst wilden."

„O, nee maar," riepen alle luisteraars rond de tafel.

„'t Zat er daar wel an," zei Frans.

„En wat deed Alice met zooveel geld?" vroeg Riekje nieuwsgierig.

„Luister maar," zei grootmoeder. „Eerst sprak ze er eens over met haar tante en vroeg wat die haar raden zou te koopen."

„Dat weet ik werkelijk niet, kind," zei haar tante, terwijl ze Alice peinzend aanzag, „je hebt al zooveel moois. Ik hoop dat je ook iets van het grootste Kerstgeschenk hebt meegekregen," liet ze er zacht op volgen.

Maar Alice scheen deze woorden niet eens te hooren, ze riep vol verlangen uit: „O, ik weet nog genoeg, er is nog zooveel te kiezen en ik zou het toch zoo leuk vinden om zelf in een winkel iets uit te zoeken en te koopen. Maar u moet meegaan, tante, echt gezellig saampjes," en

Alice streefde vleitend tante's fijne blanke hand, die op de stoelleuning rustte.

„Goed, kind.” Tante Paula leunde in haar stoel en staarde nadenkend in het haardvuur. Maar opeens stond ze op, knipte het licht van de kristallen kroon aan, keek op de pendule en zei: „Het is nog niet laat, Alice en zulk heerlijk winter-

Tante Paula staarde nadenkend in het vuur.

weer, zou je het prettig vinden om nu nog eens de winkelstraten door te wandelen en de etalages te bekijken, dan kun je misschien al wat uitzoeken?”

„O, tante, verrukkelijk.” Alice sprong op uit haar stoeltje en klapte blij in de handen. „Ik zie de winkels bijna nooit als ze verlicht zijn, zullen we dadelijk gaan?”

„Ja, ga je vlug aankleeden, je bontmantel en warme schoenen, dan kan je tegen de kou, ik zal het rijtuig laten voorkomen, om ons naar de winkelbuurt te brengen.”

Alice haastte zich naar boven en kwam binnen enkele minuten, warm in haar bontjas gehuld, terug. Weldra reed ze met haar tante in een fraai rijtuig naar de winkelstraten, stapte daar uit en drentelde met haar tante langzaam langs de verlichte etalages, waar de prachtigste en kostbaarste voorwerpen uitgestald waren. En

alles schitterde in een zee van hel-glanzend uitstralend licht door talloze lampjes in allerlei kleuren. Opgetogen stond Alice voor elk raam en keek naar zooveel schoons, dat een meisjeshart maar bekoren kon. Wat een prachtige poppen zag ze in een reusachtigen speelgoedwinkell Poppen, in de kostbaarste en rijkste kleeren uitgedost. Poppen in bruids-costuum, met sluier en krans op het blonde poppenhoofd, poppen als ridders en edelvrouwen, boeren en boerinnen, in allerlei dracht, een schitterende poppen-wereld met even fraai gemeubileerde poppenhuizen.

„O, tante, kijk, toch eens, die zijn nog mooier dan die de kinderen op grootvaders Kerstfeest kregen, zooveel heb ik er nog nooit bij elkaar gezien.”

„Ze zijn schitterend,” vond tante, „maar voor een pop ben je nu al te groot, kijk eens, hier zijn allemaal dingen voor een jongedame, zooals jij!”

„Natuurlijk,” stemde Alice gevleid toe, ze vond 't wat fijn, dat tante haar toch ook al onder de jongedames rekende. Ze zou nu ook eens iets echt jongedamesachtigs uitzoeken.

„Kijk, tante,” riep ze, toen haar oogen begeerig zoekend over al dat moois gleden, „wat een mooie flacon, wat is die prachtig geslepen, zou ik die voor tien gulden kunnen koopen?” Alice tuurde op het prijskaartje, dat aan een groen koordje om den hals der flacon hing.

„Ik geloof dat er juist tien gulden opstaat, kunt u 't ook zien?”

„Ja, ik zie 't ook, 't is een fijn ding,” stemde tante toe.

„O, maar daar in dien hoek, dat taschje van zilvergrijs leer, o, wat is dat beeldig. Nicht Laura heeft ook zoo'n soort, dat gebruikt ze alleen als ze met haar mama uit wandelen gaat, o, daar heb ik nog meer zin in dan aan die flacon,” en Alice talmde lang voor de uitlokkende etalage om de beide voorwerpen toch heel goed op te nemen.

„Maar misschien zie ik nog iets anders, wat ik nog liever heb,” zuchtte ze; het was toch moeilijk om uit zooveel moois een keus te doen.

Weer schoven ze verder met de vele menschen, van wie de meeste echter haastig de winkels voorbijliepen. Eindelijk zag Alice nog iets, dat ze nog duizendmaal mooier vond dan de flacon en het taschje. Een licht-groen dooraderd porceleinen inktstel in den vorm van een korfje waar twee inktkokers in stonden.

„Maar tante, dat is nu eens iets bijzonders en meteen echt damesachtig, wat eenig om daaruit te schrijven!” Opgetogen bewonderde Alice deze nieuwe keus van alle kanten, dat in het licht-geschitter ook bijzonder mooi was. En de prijs klopte ook.

„Dus nu heb je al drie dingen, waaruit je moet kiezen,” lachte tante.

Alice knikte en somde op, een flacon, een taschje en nu dit inktstel, ja, het laatste won het bijna, maar besluiteloos zag ze tante aan.

Deze raadde haar vriendelijk om er nog eens over na te denken. „We wilden immers alleen maar kijken, kind, je hebt het gouden tientje immers niet eens bij je, morgen kunnen we 't samen koopen.”

Alice zuchtte verlicht, natuurlijk, 't was nu alleen maar wat uitzoeken en na nog een langen laatsten blik op het mooie inktstel zei ze: „Graag, tante, maar ik weet toch nu al, dat de flacon niet meer mee doet, ik moet nu alleen kiezen tusschen het taschje en het inktstel.”

„Dan is de keus morgen al gemakkelijker, maar nu mag je met mij nog een boodschap doen, de koetsier zal er ons heen rijden, of wil je liever naar huis?”

„O, nee, tante, ik vind 't veel te leuk om 's avonds uit te gaan, is 't ver, ook naar een mooien winkel?”

„Kom dan maar mee,” en vlug liep tante met haar nichtje naar het wachtende rijtuig, dat hen de vele lange straten

der groote stad doorbracht naar een geheel anders uitzijnde wijk."

„Mocht dat meisje zoo laat opblijven?" kon Jetta nu niet nalaten vol verwondering te vragen.

„'t Was niet zoo'n kleine puk als jij," legde Frans uit, „en als het 's winters donker wordt, is 't nog zoo laat niet."

„Weet je wat we nu eerst eens gaan doen? Een kopje chocolade drinken, dan kan grootmoeder eens even uitrusten," stelde moeder voor. Dit voorstel vond dadelijk bijval en ze lieten tante Paula met Alice de straten van de vreemde stad doorrijden en bogen hun hoofden over de kopjes met dampende chocolade. Hè, wat heerlijk om telkens een klein heet slokje te proeven en er zoo'n fijn brotjes beschuitje in te stoppen.

Maar de nieuwsgierigheid naar het verhaal was toch nog grooter dan het genot van de geurige chocolade, want nauwelijks hadden Suus en Jo hun kopjes leeg, of ze riepen tegelijk: „Nu verder, grootmoeder!"

En Frans grapt: „Anders verdwaalt Alice met haar tante nog, laat grootmoeder ze maar gauw weer oppikken." Grootmoeder begon opnieuw.

„Eindelijk hield het rijtuig stil voor den ingang van een donkere smalle straat. De koetsier opende het portier, tante en Alice stapten uit en Alice hoorde dat tante den koetsier opdroeg hier een half uurtje te wachten.

„Waar gaan we heen, tante?" en Alice keek bang en verwonderd de duistere straat in. Aan weerszijden waren hooge saaie huizen, uit geen enkel raam scheen een lichtstraal.

„Kom maar mee, kind, geef mij maar een arm, wij zijn er gauw."

Ze trok Alice's arm door den haren en liep voorzichtig over de ruwe, ongeplaveide straat, tot zij den hoek bereikte, waar een brandende lantaarn een flauw lichtschijnsel in een smalle steeg wierp.

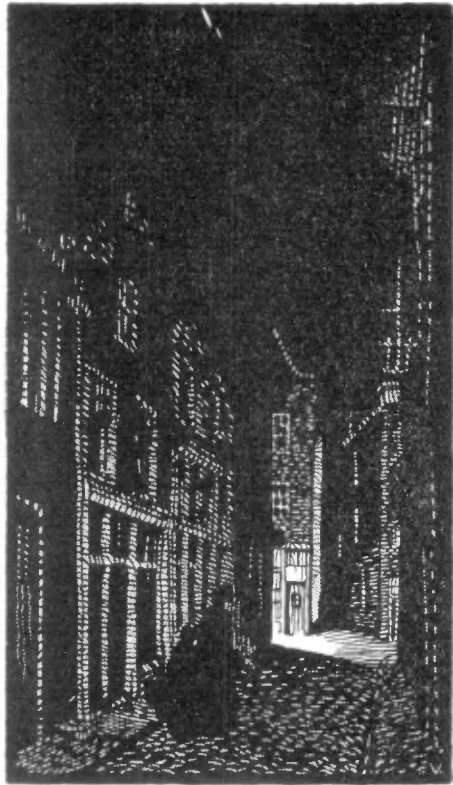
Hu, wat griezelig was 't hier, hoe verder de steeg in, hoe donkerder het werd. Stijf drukte Alice tante's arm, ze werd bang, o, wat moest tante toch in zoo'n akelige eenzame buurt.

En weer vroeg ze: „Tante, hier zijn toch geen winkels?” „Voorzichtig, struikel hier niet,” waarschuwde tante alleen, die hier goed den weg scheen te kennen.

„O, tante, er komt iemand achter ons, ik hoor voetstappen,” fluisterde Alice, bevend van schrik. Wie weet, misschien wel roovers of dieven, o, en vol hevigen angst luisterde ze naar de naderende voetstappen.

Nog dichter drukte ze zich tegen tante aan, die echter heelemaal niet bevreesd leek; ze bleef even stilstaan en zag om naar de naderende verschijning.

Het was een jongen, die nu ook stil bleef staan, toen hij in het halfduister van de ellendige steeg de twee dames bemerkte.

Hu, wat griezelig was 't hier.

„Hallo, ben jij 't, Tom,” riep tante's vriendelijke stem, „is je moeder thuis? ik wilde eens even naar je zieke zusje kijken.”

Alice haalde verruimd adem; gelukkig, 't was geen roover of andere slechte man, want dan zou tante zoo maar niet „Tom” zeggen en met hem praten. Ze durfde den jongen, die nu vlak bij hen was, aanzien en hoorde hoe beleefd hij tante's vraag beantwoordde.

„Ik ben blij dat ik geen vergeefsche reis maak, nu je moeder thuis is, ga jij maar vooruit, Tom,” zei tante weer en Tom duwde een vervelooze deur van een hoog smal huis open, stapte een donker portaal binnen en beklom een even duistere, steile trap.

Tante Paula haalde een kleine zaklantaarn uit haar tasch en in het schijnsel van het licht zag Alice hoe vuil en uitgesleten de krakende treden waren. Voorzichtig klom ze achter tante aan naar boven, nu niet meer bevreesd, maar vol hevige nieuwsgierigheid.

Eerst kwamen ze op een portaal waar twee deuren uitkwamen, en achter die grauwe deuren hoorde Alice kijklende vrouwenstemmen en huilende kinderen. En wat rook het overal onfrisch en vunzig. Nog hooger klom Tom, gevolgd door tante en Alice, tot ze op een derde portaal kwamen, waar Tom spoedig een deur opende.

„Hier is de freule, moeder,” hoorde Alice hem zeggen. Meteen stapte haar tante het vertrek binnen, maar Alice bleef verlegen en verwonderd bij de deur.

Neen, zoo'n leelijke armoedige kamer had ze nog nooit gezien. Het was er niet zoo vuil als op de lagere portalen en het rook er ook niet zoo vies, maar, o, wat was alles kaal en ongezellig. Bij een wrakke tafel, waarop een olie-lampje een triestig schijnsel in het vertrek bracht, zat een vrouw met een ziek kind op haar schoot, dat terstond haar dreinig gehuil staakte toen de bezoeksters binnentraden. De vrouw was schamel maar zindelijk gekleed, evenals de beide meisjes, die op den grond voor een

bijna uitgedoofde kachel neerhurkten, met een stuk brood in de hand.

Tante Paula zat evenals de vrouw op een rieten stoel; langs den muur, waar op het verschoten behangsel nog een enkele plaat kleurde, stond een houten bank en behalve een kleine gewreven kast, waren er geen andere meubelen in het vertrek aanwezig. Door een half-open deur zag Alice in een duistere alkoof, de slaapkamer van het gezin.

O, wat moest men vreeselijk arm zijn, als men in zoo'n huis moest wonen, dacht Alice nu vol groot medelijden. En ineens vond ze het akelig, dat zij daar stond in haar kostbare bontjas en warm gevoerde laarsjes en ze wou dat ze evenals tante zoo gewoon en vriendelijk met de vrouw praten kon. Maar ze kon geen woord vinden om te zeggen, alleen knikte ze eens tegen de beide meisjes op den grond, die verwonderd het onbekende dametje hadden aangestaard, maar nu dadelijk erg verlegen vóór zich keken.

„Gaat 't al wat beter met de kleine, neemt ze wel trouw het drankje in dat de dokter voorschreef?” vroeg tante aan de vrouw.

„Ja, freule, ze vindt het erg lekker, ze hoest ook veel minder, maar het is zoo lastig, ze wil maar altijd bij mij op schoot zitten; als ik haar in bed breng, huilt ze maar. Ik heb de laatste twee dagen haast niets kunnen naaien, ik ben zoo achter met mijn werk en als ik Zaterdag niet alles klaar heb, beur ik ook maar half loon.”

„Kan Tom niet eens op zijn zusje passen en haar wat stilhouden?”

„O ja, freule, dat doet-ie wel als hij thuis is, maar vandaag en gisteren is-ie den heelen dag bij het station geweest om voor de reizigers pakjes te dragen. Maar oudere mannen en jongens zijn hem altijd voor, hij is zulk werk niet gewoon en erg verlegen. Maar gisteren bracht-ie nog twaalf stuivers thuis en vandaag een

kwartje, hij doet zijn best," en de vrouw zag haar oudsten jongen, die in zijn gelapt buisje tegen de tafel leunde, goedkeurend aan.

Tante knikte Tom ook eens toe, opende haar tasch en nam daaruit eenige pakjes. Alice keek evenals de andere kinderen nieuwsgierig toe.

„Kijk eens, vrouw Perkins, hier is wat thee en suiker en boter, de eieren zijn voor je zieke dochttertje. Nu moet Tom nog even bij den bakker een brood halen en bij den slager een stukje spek, hier dichtbij zijn immers nog een paar winkels, haast je wat, ze zullen nu nog open zijn," en tante Paula nam wat zilvergeld uit haar beursje. Tom nam het dankbaar aan en holde in een ommezien de steile trappen af.

„Nu moet je een eitje kloppen en haar telkens een slokje laten drinken, dat is goed voor haar keeltje en maakt 't hoesten minder," en tante Paula boog zich over het zieke kind en streelde de magere wangetjes. Zij praatte nog even met de vrouw en beloofde deze spoedig weer te komen bezoeken.

„Ik zal zien wat ik voor u doen kan, vrouw Perkins, om uw zorgen te verlichten," troostte ze hartelijk.

„Kijk, daar is Tom al terug, jij kunt vlug boodschappen doen, wil je morgen tusschen elf en twaalf uur eens bij mij komen, ik moet eens met je praten, hier is mijn adres."

„Heel graag, freule, ik zal op tijd bij u zijn," zei Tom beleefd.

Toen groette tante de andere kinderen, die ook Alice een hand gaven en hoorde glimlachend de woorden van dank van de moeder aan, die de kamerdeur voor de bezoekersters openhield.

„Doe maar gauw de deur toe, Tom, 't tocht maar voor je zusje, ik heb mijn lantaarn wel," en tante daalde in het helder schijnsel van haar lantaarn, gevolgd door Alice, voorzichtig de steile trappen af.

Weldra stonden ze buiten in de nauwe donkere steeg, maar nu liep ze minder bevreesd naast tante over de ongelijke straatsteenen naar den hoek der straat, waar hun rijtuig wachtte.

Er waren nu heel andere gedachten in haar hart, dat kunnen jullie wel denken," zei grootmoeder, die nu even ophield om een tweede kopje chocolade te drinken.

„Nou," riep Ems, „ze zal wel gedacht hebben, gelukkig dat ik niet in zoo'n akelig huis woon en in zoo'n vreeselijke steeg!"

Maar Riekje vroeg met haar zacht stemmetje: „Ze had zeker wel heel erg medelijden met die kindertjes en vroeg ze niet dadelijk aan haar tante, of ze nog meer geholpen werden?"

„Luister maar," en grootmoeder vertelde verder.

„Stilletjes, gedoken in haar bontjas, zat ze naast tante in het rijtuig, en het vlugge paard bracht hen spoedig thuis. Maar toen ze weer gezellig bij elkaar in de mooie, heerlijk verwarmde kamer zaten, riep ze uit: „O tante, komt u dikwijls bij die arme menschen en hebben ze niets meer dan die akelige kamer en ook geen betere kleeren?"

„Ik zal 't je eens vertellen, kind," begon tante vriendelijk. „Zoo arm als ze 't nu hebben, was 't er niet altijd. Vrouw Perkins heeft verleden jaar haar man verloren door een ongeluk, hij was metselaarsknecht en viel van een hoogen steiger, na enkele dagen stierf hij. Toen is het gezin langzamerhand achteruitgegaan. Vrouw Perkins heeft zoolang mogelijk alles gedaan om voor de kinderen het brood te verdienen, ze zocht werkhuizen en 's avonds naaide ze wat en ze klopte nergens om hulp aan. Ze was het niet gewoon dadelijk hulp te zoeken, ze is een eergevoelige vrouw, die liever hard werkte, dan de leege hand ophield.

Maar het was soms vreeselijk voor haar de kinderen onverzorgd achter te laten en toen de beide meisjes ziek

werden, kon ze de werkhuisen niet meer aanhouden. Ze probeerde het toen alleen met naaiwerk voor winkels, maar je begrijpt, dat ze daar niet alleen van bestaan kan, de loonen zijn maar laag en de nood werd heel groot in het gezin."

„O, tante, hadden ze toen heelemaal niets meer?" vroeg Alice met tranen in haar stem.

„Gelukkig kwam er hulp, kind. Een dienstbode van een mijner vrienden kende vrouw Perkins en vertelde een en ander aan haar mevrouw. Daardoor hoorde ik op onzen zendingskransen ook van het gezin en we besloten spoedig te helpen.

De dokter is bij de zieke kinderen geweest, de beide oudsten herstelden gauw en het kleintje wordt nu ook wat beter, en ik heb haar ook eenige malen bezocht. Zij heeft moeilijke dagen en weken doorgemaakt, dat hooren we nu langzamerhand, ze klaagt niet veel en wil o, zoo graag werken voor haar gezin. Wij hebben reeds wat naaiwerk voor haar gezocht, dat beter betaald wordt, en we zullen zien wat we nog meer voor haar kunnen doen.

Ik zal morgen eens met Tom praten, de jongen lijkt me te flink toe om alle dagen langs de straat te slenteren, hij kan beter overdag loopjongen in een winkel zijn en 's avonds wat leeren.

Maar nu moet ik nog enkele brieven schrijven, Alice, wil je eerst thee schenken en dan kun je dat mooie boek nog uitlezen."

Alice knikte, ze had nog wel meer willen vragen, maar tante ging aan haar schrijfbureau zitten, ze mocht tante nu niet meer storen. Ze vulde de fijn-porceleinen theekopjes en nam toen haar boek en zocht de bladzijde op waar zij was gebleven. Maar 't lezen vlotte heelemaal niet, hoe boeiend het verhaal ook was.

Ze kon nergens anders aan denken dan aan hetgeen ze dien middag beleefd had. Als zij eens in zoo'n don-

kere steeg woonde, hu, wat afschuwelijk leek dat haar toe!

Gelukkig dat tante allerlei meegenomen had voor die arme vrouw; als zij vooruit geweten had, dat tante haar daarheen meenemen zou, had ze ook een snoepje voor de kinderen meegenomen. Ze had wel niet veel meer van haar zakgeld over, maar toch nog wel genoeg om wat chocolade te kopen. Opeens...."

„En ze had toch haar gouden tientje!" viel Jo haastig in. „St, st," waarschuwend ging Jetta's vingertje omhoog. „Opeens," herhaalde grootmoeder, „dacht Alice aan haar gouden tientje.

Ja, dat gouden tientje! Daar zou ze wat voor kopen, maar, iets voor zich zelf. Ze had immers uit al die prachtige winkel-etalages drie dingen uitgekozen, en ze was nu haast wel zeker dat ze morgen het zilvergrijze taschje kopen wou. Dat had ze toch het allerliefst, het kostte negen gulden, dan hield ze nog één gulden over, en die...."

„Wou ze aan die arme menschen geven," vulde Ems aan. „Precies," bevestigde grootmoeder. „Zoo dacht Alice en zij was blij met haar eigen plannetje.

Ze keek eens tersluiks naar tante. Maar deze schreef nog ijverig, straks zou Alice 't maar vertellen. Tante zou het zeker goedkeuren, ze deed het heelemaal uit zich zelf, niemand had het haar bevolen of er om gevraagd en Alice leunde tevreden over zichzelf behaaglijk in haar stoeltje.

Kom, nu het boek eens uitlezen, ze was nieuwsgierig hoe het verhaal afliep.

En weer tuurde ze over de letters en sloeg af en toe een bladzijde om, maar vanavond vlotte het lezen heelemaal niet en ze was blij toen de klok bedtijd aanwees. Ze was ook erg moe van de wandeling in de drukke straten.

Tante was nog niet klaar met haar correspondentie, ze

zou het morgen maar vertellen wat ze van plan was, ze kuste tante goeden nacht en ging naar haar slaapkamer. Heel spoedig viel ze in slaap, maar in het droomenland kwam ze Tom tegen, die met kapotte schoenen en in een dun gelapt buis door de gure straten slenterde. Juist verliet zij een prachtige winkel met een doos vol fraaie tasschen in de eene hand en een doos met inktstellen en flacons in de andere. Ze kon haast niet voort met zoo'n zwaren last.

„Mag ik uw pakjes dragen?” hoorde ze Tom beleefd vragen.

„O nee,” weerde ze onvriendelijk af en ze keek minachtend naar zijn armoedig uiterlijk. Ze zou nooit zoo'n jongen al die prachtige kostbare dingen laten dragen, hij kon er wel mee wegloopen.

Stijf hield ze de dozen tegen zich aan en sjouwde verder, de straat scheen vreeselijk lang, er kwam geen eind aan. Even moest ze rusten tegen een raamkozijn. Weer hoorde ze Tom smeekend vragen: „Toe jongejjuffrouw, laat mij nou 'n paar centjes verdienen, het is immers veel te zwaar voor u.”

Ze zag Tom's magere handen al naar de pakken uitstrekken, maar haastig week ze uit, keek heel boos en liep verder tot ze eindelijk de straat uit was en voor een hooge brug stond.

O wee, hoe kwam ze daar over heen, ze was al zoo moe! Als ze eerst eens het eene pak over de brug droeg en 't andere zoolang tegen de leuning zette, het was al wat donker. Maar nee, dat durfde ze niet, Tom liep nog achter haar, hoorde ze, en die zou stellig gauw met 't pak wegloopen. Niemand zou hem hier zien in zoo'n eenzame buurt.

Dan maar voetje voor voetje de brug op.

Opeens zag ze een grooten man voor zich, een reus leek het wel en met een zware stem zei hij: „Kom, ik zal dat zaakje wel eens voor jou over de brug dragen, want jij

schijnt geen dubbeltje voor een armen jongen over te hebben."

Voor Alice van haar schrik bekomen was en een woord zeggen kon, rukte de reus met zijn groote handen de dozen uit haar armen, alsof het kinderspeelgoed was, liep met wijde passen de brug op tot hij voor de middenleuning staan bleef en met een luid-spottenden schaterlach uitriep: „Ha, ha, wat doet zoo'n klein juffertje met al dien rommel, ze heeft thuis kasten vol!"

Toen hief de reus de doos met de kostbare taschjes en de doos met de prachtige inktstellen en flacons omhoog en zwaaide ze over de brugleuning.

Plons, plons: het donkere water spatte hoog uit-één, in wijde kringen.

Alice schreeuwde het uit. „Mijn taschjes, mijn mooie inktstellen.... o...." Ze wilde naar den waterkant snellen, maar ze struikelde over een steen en viel neer in de stille straat....

De reus zwaaide ze over de brugleuning.

„Wat is er toch, kind, droom je zoo akelig?” hoorde ze een welbekende stem zeggen en tante's zachte hand streek over haar voorhoofd.

Nog verward door haar akeligen droom, sloeg Alice angstig de oogen op, richtte zich toen op en zuchtte veruimd: „O tante, wat was dat vreeselijk, die brug was zoo hoog en die reus zoo groot, en dat donkere water, hij lachte zoo akelig, ik schrok zoo, hu....” Alice rilde nog na, toen ze tante haar droom vertelde.

„Drink maar eens een beetje water,” suste tante, „je hebt je zeker veel te veel vermoeid met al dat kijken in die mooie winkels, ga nu maar rustig slapen, de reus en Tom zijn al lang verdwenen.” Tante schikte de dekens van het bed en stopte Alice er lekker in en deze viel weldra weer in een rustiger slaap tot den volgenden morgen.

Aan het ontbijt vertelde ze nog eens haar droom aan tante, nu lachte ze om haar schrik toen de reus uitriep: „Je hebt al rommel genoeg thuis,” en alles in 't water wierp.

„Een rare droom, hè tante! Gelukkig dat die reus niet echt was en dat ik ook niet zoo leelijk tegen Tom deed.” Toen vertelde ze meteen, dat ze gisteren het plan bedacht had om één gulden van de tien aan Tom te geven. „Mag dat, tante?”

„Zeker kind, ik vind 't heel goed, Tom zal den gulden wel aan zijn moeder geven, die zal wel weten wat hij noodig heeft.”

Tante keek Alice met een goedkeurend glimlachje aan, maar even vloog een lichte schaduw over haar vriendelijk gezicht, toen Alice haastig zei: „En dan koop ik van het overige geld het mooie zilvergrijze taschje, want dat moet ik hebben, Laura heeft er ook zoo een!”

„Gaat u straks mee, tante, om het te koopen?”

„Vanmiddag, kind, want vanmorgen komt Tom immers, maar nu zal ik eerst lezen, bel even de meisjes.”

De twee dienstboden kwamen binnen en luisterden heel eerbiedig naar het hoofdstuk, dat tante Paula uit de Heilige Schrift voorlas. 't Was het gedeelte uit het Evangelie van Lukas, het een-en-twintigste hoofdstuk, waarin wordt verhaald hoe Jezus getroffen werd door de daad van een arme weduwe, die haar ganschen leeftocht in de schatkist wierp. Met meer nadruk dan gewoonlijk schéen tante deze woorden te lezen, dacht Alice onwillekeurig een beetje verstoord en ze hoopte dat tante niet over deze geschiedenis met haar praten zou. Dit gebeurde gelukkig niet en na afloop van den huiselijken godsdienst begon tante over hun dagelijksche werkzaamheden.

„Heb je de schoolboeken al in orde, Alice en je moet vanmorgen ook je kast eens netjes opruimen, ik zag gisteren dat deze er erg rommelig uitziet en ken je de muzikles voor Zaterdag al?”

„Ik ga dadelijk studeeren, tante en dan mijn kast eens nazien,” beloofde Alice en ze begon aan haar piano-oefening. Zij kende die vlot, klapte spoedig het muziekboek toe en liep naar haar kamer.

„Foei, wat een rommel in de kast, alles lag overhoop, dat komt door al dat uitgaan, dan rits je alles maar gauw door elkaar.” Vlug zocht ze de mooie snuisterijen, spellen en boeken uit. Taschjes, de een nog mooier dan de andere, doosjes met broches en armbanden en halskettingen, alles wat een jong meisjeshart maar bekoren kon. „Kijk, daar in den hoek onder een zijden das, lag nogal een taschje, gemaakt van kleurige koralen!”

Ze bekeek het ding, 't werd nooit gebruikt en opeens hoorde ze de stem van den reus, dreigend en barsch: „Je hebt geen dubbeltje over voor een armen jongen en je hebt kasten vol rommel.”

Nee, Alice schudde heftig het hoofd en 't was alsof ze den boozen reus antwoordde, toen ze half luid mompelde: „Ik geef Tom een gulden.”

— „En zij gaf haar ganschen leeftocht!” —

Veel harder dan noodig was werd het koralentaschje in een leeg doosje gedaan en op de plaats neergezet.

„Nee, 't was al mooi als ze dien gulden gaf!”

„Zelf hield ze er negen over, en — wat had ze verschillende taschjes, die ze bijna nooit gebruikte!”

Nog haastiger gleden haar handen over de voorwerpen en schikten alles op de kastplanken.

„Zie zoo,” eindelijk was alles netjes opgeborgen en vol-
daan keek Alice over de nu keurig-vol-geschikte planken.

„Gaf ze nog meer aan Tom?” vroeg Riekje vol spanning luisterend.

„Het werd een moeilijke ochtend voor haar,” zei grootmoeder zacht.

„Ieder oogenblik wilde ze naar haar tante gaan om haar den gulden voor Tom te geven en 't was net alsof ze het niet kon, alsof ze zich schaamde om met dien ééne gulden aan te komen.

Want die andere, die arme vrouw offerde alles wat zij had!

Nee, Tom moest meer hebben en ze wikte en woog, de helft van het Kerstgeschenk, of een beetje meer dan de helft.

Daar zou vrouw Perkins al heel wat voor kunnen koopen.

Zou Tom er al zijn? Even luisteren aan de trap, dicht bij tante's kamerdeur.

Alles was stil boven, wat zou ze?

Opeens loopt ze hard de breede trappen af en na een licht klopje op tante's deur, trad ze binnen.

„Tante Paula, hier, alles is voor Tom en zijn zusjes, die hebben niets en ik al zooveel met Kerstfeest gekregen,” en ze legde het gouden tientje in tante's uitgestrekte smalle hand.

„O, de gulden,” wilde deze zeggen, vóór de beteekenis van Alice's woorden tot haar doordrong, maar blij-ver-

wonderd staarde ze nu op het goudstuk.

„Maar kind, geef je alles, doe je 't heusch....”

„Ja, tante, alles, de reus zei immers ik had al rommel genoeg,” lachte Alice een beetje verlegen.

„Maar de Heere Jezus heeft gezegd: „Het is zaliger te geven dan te ontvangen,” en tante bedankte Alice met een kus.

„Nu gaan we vanmiddag weer saampjes winkelen, maar nu zoeken we niet naar mooie prullen, maar koo-
pen voor Tom wat degelijke spullen,” rijmde tante vroolijk.

Het werd een buitengewone winkel-middag voor Alice. Tante kocht voor Tom een warm-wollen trui en voor de zusjes dassen en kousen en uit haar eigen welvoorzien-
beurs besteedde tante Paula nog een flinke som om het gezin van vrouw Perkins van nuttige en noodige dingen te voorzien.

En een tweede tocht naar de donkere steeg was nu een heerlijk uitstapje voor Alice, om in de schamele woning vol armoede en kommer vreugde en troost te brengen. En op het prachtige Kerstfeest bij grootvader had ze niet zoo'n heerlijk-blij gevoel, als nu bij het zien van al die dankbare gezichten in de sobere kamer der weduwe. Het was de eerste, maar zeker niet de laatste maal in Alice's leven, dat ze eigen genot en verlangens om „Christus' wil” opgeofferd had en van haar aardschen rijkdom ook gaven kon neerleggen op het altaar der liefde, naar Zijn bevel.”

„Is 't nou uit, grootmoeder?” vroeg Jetta met een zucht van spanning.

„Ja, Jetta, dit is het verhaal van Alice en haar gouden tientje.”

„Mooi, grootmoeder, erg mooi!” prees Suus.

„Nou maar, ik had vast niet dat gouden tientje wegge-
geven,” beweerde Frans.

„Voor zoo'n rijk kind is 't zooveel niet,” verkleinde Ems.,

„Dat moet je niet zeggen, ze kreeg het van haar grootvader om er iets voor te koopen!”

„Ik vind die Alice een heel aardig meisje, lang niet alle rijke meisjes doen zoo, vindt u ook niet, moeder?” en Riekje keek moeder aan, die instemmend knikte. „Zeker, 't was heel lief van Alice, en 't is net zooals Riekje zegt: rijke menschen kunnen niet altijd wat missen. Ems moet niet dadelijk de goede daden van anderen verkleinen en het zal zeker voor Alice het begin geweest zijn om ook eens aan anderen te denken die minder bedeed zijn met aardsche goederen.”

„Maar nu is 't voor de kleinsten bedtijd, ik geloof heusch dat Jetta al slaapt op grootmoeders schoot.”

„O nee, moe, heelemaal niet,” en 't kleine ding sperde haar oogen wijd open en vleide: „Mag ik nog een kopje chocola, moes?”

„Omdat het grootmoeders afscheidsavond is, maar dan is de pret op, hoor,” en moeder vulde alle kopjes.

„Afscheids-avonden moeten eigenlijk niet prettig zijn,” vond Frans uit, terwijl hij met gretige slokken de heerlijke chocolade opslurpte; „men moest treurig bij elkaar zitten en alleen water drinken.”

„Dat had je toch een beetje eerder moeten zeggen,” spotte Suus, „dan had moeder je een glaasje water aangeboden!”

„Ik vind dat afscheids-avonden juist leuk moeten zijn om de droefheid van het scheiden te vergeten, wat zou je er aan hebben om met lange gezichten bij elkaar te zitten, grootmoeder blijft er geen uur langer door, is 't niet, grootje?” lachte Jo.

„Natuurlijk, hoe meer gezellige avonden ik hier heb, hoe meer ik thuis na-geniet, maar als Frans eens een oude grootvader is, dan zullen wij hem eens een afscheids-fuif geven naar zijn uitspraak,” plaagde grootmoeder en wees toen op de klok.

Al halfnegen! Frans wipte van zijn stoel en was weer

heel gauw op zijn kamertje bij zijn sommen en Riekje en Jo namen een oogenblikje later Jetta mee naar de slaapkamer.

2. EEN AARDIG VOORSTEL

Toen vader heel laat van een vergadering thuiskwam en alle kinderen naar bed waren, vertelde moeder hoe prettig de avond was doorgebracht.

„En sloeg grootmoeders verhaal nogal in?” vroeg vader, zijn pijpje stoppend.

„O, 't is grappig om te zien hoe ze allen luisteren, zelfs Frans liet er zijn wiskunde voor in den steek.”

„En wat heeft u de jongens vanavond wijsgemaakt, moeder, heeft u ze sprookjes getoond of de werkelijkheid?” plaaglachte vader.

„Ik heb ze van een heel rijk meisje verteld, dat met Kerstfeest, behalve allerlei fraaie geschenken, ook een gouden tientje kreeg om geheel voor zich zelf te besteden. Haar tante neemt haar mee naar een heel arm gezin, nadat ze alle winkelramen bewonderd had om iets moois uit te kiezen. Na een moeilijken strijd geeft zij haar gouden tientje aan haar tante voor die arme menschen.

De kinderen vonden 't allemaal erg mooi en wilden ook wel eens een gouden tientje hebben om voor zich zelf te besteden.”

„En 't dan ook aan een arm huisgezin schenken?”

„O, ze spraken er later nog eens over, Frans deed 't niet,” beweerde moeder.

„En Ems ook stellig niet,” vulde vader aan.

„'t Is maar goed dat ze er niet over behoeven te prakkezeeren, ze zouden geen raad weten om een kapitaal van tien gulden alleen op te maken,” merkte vader aan.

„Wel, ik zou 't toch wel eens willen probeeren,” zei grootmoeder onverwachts.

„Wat,” deed moeder verbaasd, — „om ze elk een tientje te geven, dat meent u toch niet?”

„Nee, zooveel niet, dat is te erg, maar ik zou 't toch wel eens aardig vinden als ze, zonder nu juist jarig te zijn, ik zal nu maar zeggen, een rijksdaalder kregen om naar eigen goeddunken mee te handelen.”

„Och, 't lijkt heel aardig in een verhaaltje, maar in werkelijkheid konden de kinderen wel eens domme, dwaze dingen doen,” dacht vader.

„Kinderen hebben meestal weinig begrip van de waarde van geld, wat kunnen ze soms geen wenschen uitspreken naar onbereikbare dingen, die ze zich zeker later denken aan te kunnen schaffen.”

„O ja, Frans beweert nu al, dat hij later een auto koopt,” spotte vader.

„Maar ze moeten het toch jong leeren,” beweerde grootmoeder, die zich niet dadelijk van haar onderwerp liet afbrengen.

„Zeker,” stemde moeder toe, „maar ik heb toch nu geen gouden tientjes of rijksdaalders over om de proef te nemen, heb jij ze soms, vader?”

„'t Zou kunnen, vrouw,” en vader grabbelde in zijn vestjeszak en toonde moeder een paar dubbeltjes en een kwartje. „Net nog een sigarenduitje, gelukkig is de maand gauw om, misschien is mijn vestjeszak dan beter voorzien.”

„Wij hebben ook pas de duurste weken van 't jaar achter ons. Sinterklaas, kerstfeest, twee verjaardagen, een mensch raakt uitgeput, de kinderen hebben nu ook werkelijk niets nodig,” besloot moeder op zakelijken toon. Maar grootmoeder rolde kalmpjes haar breiwerk ineen, streek de wol-pluisjes van haar zwart-zijden schortje, zette haar bril af en zei resoluut:

„Ik doe 't, ik zal ze allemaal een rijksdaalder sturen en dan wil ik eens weten wat of ze er mee doen, en dan laat jullie ze hun gang gaan.”

Vader lachte en wachtte af.

„'t Is toch maar een grapje, moeder, wat u daar zegt?”
en moeder trok de wenkbrauwen op.

Vader lachte en wachtte af.

„Luister eens,” en grootmoeders oude oogen waren vol pret, „ik doe het niet dadelijk, want nu zouden ze te veel onder den invloed van mijn verhaal zijn, maar over eenige weken denken ze er niet meer aan en dan stuur ik elk een postwissel, Jetta inclus.”

„Vindt u een rijksdaalder niet wat veel, moeder?”

„Nee, Jetta krijgt een gulden, daar koop jij maar wat voor, ik wil het kleine ding echter niet overslaan.”

„Geef jij toestemming, vader?” vroeg moeder, nog niet geheel eens met grootmoeders plan.

„Maar vrouw, ik als zoon, heb moeder toch geen toestemming te geven,” schertste vader.

„Ik bedoel „als vader”,” moeder bleef nog steeds vol ernst.

„Wel ja, moeder doet zoo iets maar één keer, dat voor-
spel ik nu al, maar het moet niet te gauw gebeuren, zoo-
als moeder reeds zei.”

„Ik zal wachten tot oom Jan uit Amerika terugkomt en

dan laat ik 't hem sturen, dan is 't heelemaal een verrassing," besloot grootmoeder.

„Afgesproken, wat zullen ze opkijken."

Moeders bezwaren waren nog niet geheel verdwenen, maar als grootmoeder het zoo aardig scheen te vinden en vader het voorstel van den grappigen kant bekeek, zweeg ze en hoopte maar dat de verrassing voor de kinderen geen onaangename gevolgen zou hebben.

3. WAT EEN GELD!

„Oom Jan is teruggekomen uit Amerika," vertelde „vader twee maanden later, toen hij van het kantoor thuis kwam. „Ik keek juist even de scheepstelegrammen na, de „Mercurius" is gisteravond te Rotterdam aangekomen."

„Wat zal grootmoeder blij zijn," merkte Riekje op.

„Ik hoop dat oom gauw hier komt, dan hooren we weer reisavonturen, net als van zijn vorigen tocht," riep Frans.

„Misschien heeft oom wel wat moois voor ons meegenomen, iets echt Amerikaansch," hoopte Suus.

„Wie weet wat oom doet, we zijn al blij dat de Heere hem weer behouden in het vaderland gebracht heeft," sprak moeder.

Een week later bracht de post een brief en een postwissel.

Frans haalde de beide stukken uit de bus en gaf ze aan vader, die, met een knipoogje aan moeder, den postwissel inzag en toen den brief opende.

„Een brief van oom Jan," riep Suus voorbarig, „ik zie 't aan zijn schrift!"

„Precies geraden," zei vader, al lezende, „en nu heb ik een fijn nieuwtje voor jullie, hier, moeder, lees ook maar eens.

Oom schrijft, dat hij door zijn drukke zaken geen Kerst-

geschenken voor jullie heeft kunnen sturen, maar nu zendt hij per postwissel voor jullie elk een rijksdaalder en voor de kleine Jetta een gulden. Jullie moeten daar zelf maar eens wat voor koopen, oom hoopt zoo spoedig mogelijk, misschien in de andere maand, ons te bezoeken en brengt dan nog eenige Amerikaansche reisherinneringen mee."

„Elk één, of voor allemaal samen één rijksdaalder?" vroeg Jo ongeloovig.

„Elk één," schreeuwde Frans, „nietwaar, vader?" en sloeg met beide handen op zijn knieën.

„Dol, zeg, ieder een rijksdaalder, dan kunnen we wat fijns koopen," lachte Suus blij.

„Oom is een schat," vond Ems, „en straks nog wat moois uit Amerika ook."

„Jetta krijgt ook wat, oom vergeet jou niet, hoor," en Riekje knuffelde haar zusje eens, die ook maar met allen meejuichte.

„Wel, wel, 't is haast te veel," beweerde moeder, „oom zendt ook vele groeten voor jullie allemaal."

„Dat is nu bijzaak," plaagde vader, „komt, jongens, nu eerst ontbijten, 't wordt anders veel te laat."

Maar, hoewel de boterhammen even gretig als anders opgepeuzeld werden, de monden konden niet dadelijk zwijgen over de verrassing, die de vroege morgen al meebracht.

„Mogen we er dadelijk iets voor koopen, moeder, hoeft 't niet in den spaarpot?" vroeg Suus.

„Oom schrijft we mogen 't geld besteden, zooals we zelf willen, dus je kunt 't ook in den spaarpot doen."

„Nee, moeder, bewaren is geen besteden," weerlegde Frans wijsgeerig, „de rijksdaalder moet gebruikt."

„Maar nuttig gebruikt," zei moeder met een ondertoon van onrust in haar stem, door niemand opgemerkt.

„Weet jij al wat, Ems?" vroeg Jo aan haar oudste zuster.

„Ik heb nog geen minuut tijd gehad om er over te denken bij zoo'n geratel,” deed Ems snibbig.

„Je hebt nog niet eens wat, vader moet het geld eerst innen,” en Frans keek nog eens den postwissel na.

„Toch een goeie vent, die oom,” dacht hij blij.

„Weet je wat,” stelde Suus opeens voor, na een oogenblik van stilte, „laten we net doen als met Sinterklaas en eens niet tegen elkander zeggen wat we er voor koopen.”

„Dat is een leuk idee,” vond moeder, „dan hebben we nog meer verrassingen.”

„Laten we dan Zaterdag, dat is net een week, allemaal vertellen wat we met den rijksdaalder gedaan hebben,” opperde Ems.

„Prachtig, maar nu voortgemaakt, anders kom ik te laat op 't kantoor en jullie vinden de schooldeur toe,” maande vader haastig.

„En we mogen niemand om raad vragen,” wierp Jo nog even in 't midden.

Een kwartier later stapte het vijftal de deur uit, onder druk gesnater het gebeurde aan het ontbijt nog eens behandelend.

„Daar gaan de kapitalisten, o, wat zal er van 't kapitaal terechtkomen,” lachte vader, die het troepje even na-keek, voor hij zelf zijn gewonen weg naar het kantoor volgde.

„Ze zijn allemaal even verrukt, kijk die Frans eens loopen met zijn lange beenen, nou plaagt-ie Ems weer.”

„De meisjes houden al beraadslagingen, die houden 't geen dag uit om er niets over tegen elkander te zeggen.”

„Nee, dat geloof ik ook niet,” en moeder schoof een stoel voor Jetta bij 't raam, waaruit de kleine meid de schoolkinderen nog lang in de straat zien kon.

„Zullen we 't aan de juffrouw vertellen?” vroeg Riekje buiten aan de andere zussen.

„Mal kind, de juffrouw hoeft toch alles niet te weten,

stel je voor dat ik 't aan den meester ging zeggen, bespottelijk," deed Ems hoog.

„Och, als Riekje het nou graag aan haar juffrouw zegt, wat hindert dat," zei Jo goedig.

„En moeder vond ook, dat we alles op ons eigen houtje moesten doen en de juffrouw geeft Riekje natuurlijk dadelijk raad om er dit of dat voor te koopen," viel Suus uit.

„Riekje mag toch wel een beetje raad hebben, en de juffrouw is zoo vreeselijk aardig," hield Jo vol.

„Ik vind 't veel leuker om er niemand iets van te zeggen," zei Ems weer.

„Hè nee, ik vertel 't alleen maar aan Fem," en Suus, die wel eens graag geurde, schudde uitdagend haar krullen.

„Als Suus 't aan Fem vertelt, mag ik 't wel aan de juffrouw zeggen," zei Riekje met haar zacht stemmetje.

„Gunst, kind, ga je gang, als je nou zoo kinderachtig bent, 't is heel iets anders als je aan een vriendin als Fem alles vertelt, maar ik behoef heelemaal geen raad te hebben, ik weet best hoe ik mijn rijksdaalder besteden zal, maar daar ben jij ook eigenlijk nog te klein voor," beweerde Ems vol eigenwaarde.

„Hè, wat ben jij hatelijk," en Jo sloeg beschermend haar arm om Riekje heen, die stil-verlegen doorliep.

„Weet je wat ik doe, Ems, ik loop om twaalf uur de winkels eens langs, dan zie ik van alles, dan kan ik beter wat bedenken."

„Ik ook, eigenlijk weet ik al wat," begon Ems, maar zweeg dadelijk geheimzinnig.

„Koop je één ding of meer?" hengelde Suus nieuwsgierig, maar Ems ontweek handig een antwoord, door Fem te roepen, die uit een zijstraat op het tweetal toeliep.

„Ik wou dat ik ook zoo'n oom had," zei Fem, toen Suus haar de blijde verrassing vertelde en ze somde op

wat je al voor twee gulden vijftig koopen kon.

Frans, derde-klas-H. B. S.er, liep al even vroolijk als de meisjes naar school.

„Toch fijn van oom, daar had je nog eens wat aan, voor elk een riks!”

Maar hij zou niks tegen de jongens zeggen. Veel leuker als-ie 's middags eens met onverschillig gebaar den rijksdaalder uit zijn vestjes-zak opdiepte en zei: „Kun jullie soms wisselen?”

Net eens goed voor Fred en Henk, die altijd zoo opschepten met hun vele zakgeld en dure sigaretten.

Hè ja, een fijne doos sigaretten, die kocht-ie nou vast eens, dan zou hij eens presenteeran, of nee, dan waren ze weer te gauw op, hij zou rookende komen aanslenteren.

Hij mocht nog niet rooken, maar nou, van dien riks, voor de aardigheid een sigaretje, daar zou vader toch niks van zeggen. Hij mocht immers koopen wat-ie wou. En met dat heerlijk bewustzijn, bracht Frans den morgen op school door, maar de verrassing van oom Jan deed hem achteloos de les volgen en bezorgde hem daarvoor strafsommen.

Om twaalf uur lagen op de gedekte tafel naast elk bord een rijksdaalder en bij Jetta's plaats een gulden.

„Is dat mijn kwartje?” vroeg het kleine ding.

„'t Is een gulden, viermaal zooveel als een kwartje,” legde Suus vriendelijk uit, „een gulden van oom Jan, je weet wel, de oom die bij grootmoeder woont en zoo'n verre reis gemaakt heeft.”

„Is de gulden ook van grootmoeder, voor mij?” vroeg Jetta weer.

„Ja, ook van grootmoeder, die kent ze beter dan oom, hè, en wij gaan er saampjes wat voor koopen,” zei moeder.

„Kijk, moeder zal hem voor Jetta bewaren,” en moeder nam een leeg doosje uit de buffetlade en deed er den

gulden in en zette het doosje naast de Zondagsche kerkboekjes en ging toen naar de keuken.

Maar Jetta keek nu ook in de lade, nam het doosje er uit, bezag nog eens aandachtig den gulden, en zette toen het doosje weer op zijn plaats.

„Dat is nou mijn gulden,” begreep ze nu.

„Ja, voor jou, moeder bewaart hem, maar hij is heelemaal voor jou,” zei Riekje.

„Wie is er van de week in de keuken, moeder roept al,” waarschuwde vader.

„Ik!” — en Suus haastte zich naar de keuken en hielp moeder met het eten opdoen.

Zij en Ems en Jo hadden elk hun beurt om moeder na schooltijd in de keuken met allerlei te helpen. De eene week was één van de drie keukenmeisje en waren de

Maar Jetta keek nu ook in de lade....

anderen kamermeisje; want moeder had, met twee dagen hulp van een werkvrouw, toch nog hun kleine diensten noodig. Toen allen rond de groote tafel zaten, bracht Suus de dampende schaal hutspot binnen, moeder volgde met den vleesch-schotel.

„Zie zoo, rijkaards, nu allemaal aan den hutspot met klapstuk, als jullie tenminste nog een hongerige maag hebt,” grapte vader onderwijl hij het vleesch deelde en moeder de borden met den warmen kost vulde.

„Rijkaards,” lachte Suus, „hoor nou, 't is alsof we millionairs zijn!”

„Jullie bezitten op 't oogenblik meer dan ik, want ik heb geen rijksdaalder over,” beweerde vader.

„U krijgt toch elke maand een boel geld van 't kantoor,” zei Jo vol grappigen ernst.

„Nou, wat een boel, dat heb ik wel eens gezien,” bevestigde Riekje.

„Ja, ja, maar dat is niet voor mij zelf, dat is voor jullie allemaal!”

„U koopt er toch ook wel een sigaartje en tabak van en dat is voor u zelf,” zei Suus oolijk.

„Wel, dat is voor de bezoekers en voor de gezelligheid,” wierp vader tegen.

Allen lachten, die vader wist er altijd uit te komen!

„Moe,” begon Riekje fluisterend, toen ze haar bord leeg had, „ik zou 't wel aardig vinden. . . .” Opeens zweeg ze verschrikt. Ems keek al zoo naar haar, ze zouden immers niets zeggen. Hè, dat was toch moeilijk, vond ze, op school had ze ook nog met moeite gezwegen, maar vanmiddag vertelde ze 't aan de juffrouw, al spotte Ems er nog zoo mee, de juffrouw wist altijd alles.

„Suus, weet je dat je nieuwe Zondagsche haarstrik vanmorgen op de trap lag?” begon moeder berispelend, toen ze na het dankgebed van tafel opstonden.

„O, moe,” schrikte Suus.

„Jetta vond den strik op de bovenste tree, je moet je

dingen toch niet zoo laten slingeren, kind, je haarschuijer was ook weer niet opgeborgen."

„Ja, moe, ik had gisteravond zoo'n slaap, ik dacht heelemaal niet meer aan mijn strik en van morgen had ik zoo'n haast...."

„Dat heb je altijd," mengde zich Frans ongevraagd in het gesprek, „altijd haast en altijd te laat."

„Bemoei jij je met je eigen...." begon Suus twistend. „Je eigen haarstrik," proestte Frans, maar moeder stuitte verdere ruzie.

„Kom, ik zal 't alleen wel met Suus klaarspelen, mannetje, ga jij maar naar school en Suus ruimt eerst haar boel boven op."

„Ja, moe." Suus ging gehoorzaam naar boven en ruimde voor de zooveelste maal achtergelaten dingen in haar slaapkamer op en bergde den zijden haarstrik in haar kastje en keek zoekend rond of ze nog iets vergeten had.

„O ja, mijn beursje moet ik meenemen," en weer rommelden haar handen in den wanordelijken boel van haar kast en diepten eindelijk van achter een omgevallen stapeltje zakdoeken, het verlangde voorwerp op. Hier deed ze den gekregen rijksdaalder in en liet de beursachteloos in haar rokzak glijden.

„Toch fijn, vandaag nam ze den rijksdaalder mee naar school, en dan zou ze hem opbergen tot ze wist wat ze er voor koopen zou."

„Ben je nog hier, Suus?" riep Ems en stapte de gemeenschappelijke slaapkamer binnen. „Ik berg even mijn rijksdaalder op. Wat, neem jij 'em mee naar school, pas maar op dat je 't geld niet verliest."

„Alleen vanmiddag maar; Frans stopte den rijksdaalder in zijn vestjeszak, maar daar zegt niemand tegen: pas op, dat je 't niet verliest," deed Suus beleedigd.

„Of jij niet vaak wat verliest, vanmorgen weer je haarstrik," spotte Ems.

„O, die is gevonden, maak daar maar geen drukte om,

jij vindt soms je spullen niet, omdat je ze veel te secuur opbergt," beet Suus terug, maar toen vroolijk: „Kom Emsje, tob maar niet over mij, ik kan nu eenmaal niet in jouw keurige schaduw staan, we gaan naar school, anders komen we heusch te laat!"

Beiden wipten de trap af, zwaaiden moeder en Jetta een groet toe en haastten zich naar de school.

Frans stond op het plein van de H. B. S. tusschen zijn kameraden. Een lange slungel liet, met een brutaal gezicht, groot-doenerig een sigaretten-koker rondgaan.

„Jij ook, Frans, 't benne dure," pochte de slungel.

Frans weifelde, morgen kocht-ie zelf ook sigaretten, dan kon-ie terug presenteeren, altijd bedankte hij èn uit gehoorzaamheid aan vader èn uit trots.

„Hij mag immers niet rooken van zijn moesie," sarde één uit den kring.

Deze woorden deden Frans' aarzeling wijken en hij nam er een.

Achteloos liet hij de sigaret tusschen zijn lippen kleven, en blies lichte rookwolkjes omhoog.

„Heb jij zin in een hond?" vroeg zijn vriend Ben opeens, toen ze beiden, even later, het plein verlieten en hun lokaal opzochten.

„Ik, 'n hond?" deed Frans verbaasd.

„Ja, Fred wil zijn hond verkoopen, je weet wel die herdershond, een fijn beest, echt ras, volgens Fred, hij heeft em van zijn oom gekregen, 't is een jong dier, drie maanden oud."

„Als 't dan zoo'n fijn beest is, waarom wil Fred er dan af?" vroeg Frans een beetje wantrouwend.

„Fred wil 'em kwijt, omdat er altijd herrie om thuis is. Zijn zuster heeft een poes en die is bang voor den hond en dan maakt ze zoo'n kabaal. Vanmorgen heeft Fred de heele klas gevraagd, of iemand z'n hond koopen wou."

„Koop jij 'em,” raadde Frans nog onverschillig, „jullie hebt zoo'n grooten tuin.”

„We hebben al een hond en twee katten,” lachte Ben, „ik zou er wel zin in hebben, maar moeder zou me gauw terugsturen als ik met een vierden huisgenoot aankwam. 't Is anders fijn, hoor, zoo'n echte ras-hond, neem jij 'em, voor vijf pop wil Fred hem kwijt.”

„Ik heb geen vijf pop, jô,” zei Frans openhartig, maar toch hadden de roemende woorden van Ben begeerte naar den hond in zijn hart opgewekt.

„Misschien krijg je 'm wel voor een riks ook, wie weet,” veronderstelde Ben.

„Dien heb ik,” en Frans' oogen lichtten. Meteen vertelde hij op vertrouwelijken toon zijn vriend Ben de verrassing, die oom Jan voor hem en zijn zusjes bereid had. „Nou jô, dan kocht ik toch dien hond, je krijgt niet gauw zoo'n fijne kans weer, niemand uit de klas beet toe, toen Fred vijf gulden vroeg, je zult zien, hij doet 't voor de helft ook, hij heeft altijd centen genoeg, 't beest kostte hem niks en als je er toch herrie om in huis krijgt.” En Ben porde Frans aan om eens met Fred te onderhandelen en spiegelde hem allerlei heerlijks voor, dat het bezit van zoo'n hond opleveren kon.

Ja, een hond! Frans' opgewekte begeerte scheen hem nu als een lang gekoesterde wensch toe. Had-ie er al niet eens eerder naar verlangd? Och ja, thuis hoorde je zoo nooit over een hond, maar hij zou 't toch wel fijn gevonden hebben als ze er een hadden!

Wat zouden de zussen opkijken, als-ie nou met een hond thuis kwam, ze zouden er allemaal plezier van hebben! Nog even voor de les begon, beloofde Ben dat hij Fred nog eens polsen zou of-ie voor de helft den hond kwijt wou, want dat-ie dan wel een kooper wist.

„Nee, doe 't nog maar niet,” weerde Frans flauwtjes af, maar de gedachte aan den hond overheerschte dien heelen schooltijd zijn denken en met een Deutsche straf-

vertaling eindigde voor hem de middag-les.

Hè, dubbel strafwerk, sommen en zoo'n lange thema! Bah, wat vervelend, zat-ie weer den heelen avond vast, waarom begon Ben ook over dien naren hond, hij had immers geen vijf gulden!

Verstoord kwam Frans thuis en moeder keek wel een beetje verwonderd, toen ze zulke korzelige antwoorden kreeg en Frans de deur van zijn kamertje dichtsmakte. „De glans van zijn rijkdom is al van zijn gezicht verdwenen,” spotte vader, „zie je, vrouw, 't geld maakt ook al niet gelukkig.”

„Ik geloof dat Suus en Ems vanmiddag ook al kibbel-den, ik hoorde zulke ruziestemmen boven, 't was gelukkig gauw over,” zei moeder en vol onrust vervolgde ze: „Straks verliest Suus haar rijksdaalder nog, 't zou me niets verwonderen, ze is zoo achteloos op haar spullen.” „Kom, moeder, geen zorgen voor den tijd, 't zou dan wel een lesje voor haar zijn om voortaan wat netter te zijn.”

Maar gelukkig hield Ems een wakend oogje over het kapitaal van Suus.

's Avonds, toen ze in bed waren en Jo het licht uitknipte, vroeg Ems aan Suus, die naast haar in 'tzelfde ledikant lag: „Is je rijksdaalder nou opgeborgen of zit-ie nog in je rokzak, nee toch?”

„Kind, moeder niet zoo over me, ik lig juist zoo lekker, heusch, morgen bij 't eerste ochtendkrieken zal ook mijn eerste werk zijn om het geld op een veiliger plaats te brengen,” beloofde Suus plechtig.

„Wat is-er, Ems?” vroeg Jo nieuwsgierig uit haar ledikant aan den tegen-overgestelden kamermuur.

„Suus heeft haar rijksdaalder in haar zak en je weet hoe onvoorzichtig ze is, en nou wou ik hebben dat ze em nog effies opbergt.”

„Ik deed 't maar, Suus, als je 't geld morgen verliest, is nog erger,” raadde Jo ook aan.

„Als, als... dan krijg ik zeker den rijksdaalder van jou,” geeuwde Suus lui.

„Ja, je mag er naar kijken en boete doen voor je slordigheid.”

„O wee, twee zulke nette meisjes tegenover slordige Suus,” zuchtte deze, maar ze richtte zich toch moeizaam uit haar deken-omhulling op.

„Brr, uit zoo'n warm holletje en nu de koude en duisternis in,” deed ze slachtoffer-achtig.

„Ik zal 't licht wel aanknippen,” riep Jo goedig en was veel vlugger dan Suus haar bed uit, hipte over 't koude vloerzeil naar het licht-contact bij de kamerdeur en was in een oogenblik weer terug in haar warme bed.

„Wat nu, Johanna?” deed Suus weer dwaas en knikte Jo eens toe.

„In ieder geval geen tocht barrevoets over het koude zeil, ik mocht eens kou vatten, en wat dan...”

„Een asperientje, Suus en een dagje thuis,” grapte Jo.

„Toe sukkel, ga er toch even uit, er ligt toch geen sneeuw op den vloer,” drong Ems aan.

Suus schudde 't hoofd, „nee, wacht maar.”

Ze rekte zich uit over den rand van het ledikant en slierde in een greep haar kleeren van den stoel in bed en zocht het beursje uit den rokzak van haar onderjurk. Ha, dat is al een begin, de kleeren gingen denzelfden weg terug, maar kwamen niet op den stoel maar er naast op den grond terecht, en Suus leunde met 't geldbeursje in de hand tegen haar kussen.

„Als ik dat nou den heelen nacht eens stijf vasthield, Ems, dan is 't veilig bewaard. Draagt dit je goedkeuring weg?”

„Geef maar hier, luie koudkleum, ik kan van mijn kant net bij je kastje reiken, de la staat natuurlijk op een kier,” en Ems nam bazig, zonder veel woorden te verspillen, Suus het beursje af en wierp, handig reikend, het ding in de kast-lade.

„Zie zoo, dat gaat morgen tenminste niet mee naar school,” en ze kroop behaaglijk weer onder de dekens. Suus lag al weer diep weggedoken naast haar en snurkte. „Maar wie doet nu 't licht uit?” riep Jo. Ems porde Suus in haar rug. „Toe, 't licht moet nog uit.”

Een lang en zwaar gesnurk was 't antwoord.

„Zoo'n nest,” bromde Ems, maar ze veerde haastig op, gleed uit haar ledikant en weldra was de kamer weer in nachtdonker.

„Goed zoo, Emsje, dank-je wel, ik was pas ingedommeld, maar de plotselinge overgang van licht in donker deed me verschrikt ontwaken, wat heb ik toch goede zusters.”

Ems moest toch lachen om den geestigen spot van Suus en Jo proestte nog even na: „Houd ze in eere, Suus, welterusten!”

4. EEN PRAATJE ER OVER

Woensdagavond zaten allen in de huiskamer rond de tafel. Frans las in een boek, de drie oudste meisjes deden een handwerkje en Riekje hield Jetta bezig met een spelletje.

Het kleine ding was erg verkouden en had den heelen middag geslapen, nu mocht ze nog een half uurtje beneden blijven voor haar nachtrust begon.

„Hè, moes,” begon Riekje opeens, „weet u waar ik vanmiddag aan gedacht heb? Aan dat verhaaltje, dat grootmoeder ons den laatsten avond dat ze bij ons was, verteld heeft, u weet wel, van Alice.”

„Ik heb er ook aan gedacht,” viel Jo bij, „vanmorgen op school kwam de naam Alice in een boek voor, toen herinnerde ik mij het verhaal ook.”

„O, jullie bedoelen dat verhaal van het gouden tientje, dat Alice aan dien jongen gaf,” zei Ems onverschillig.

Ze vond het eigenlijk vervelend dat Riekje er over begon, zij had dadelijk, toen oom de rijksdaalders gestuurd had, aan grootmoeders vertelling gedacht, maar er opzettelijk over gezwegen.

Verbeeld-je, zoo'n rijk kind zou ze nadoen, dat was heelemaal onzin, ze wist al wat ze koopen wilde en verstoord luisterde Ems naar Riekje, die roemend Alice's daad ophaalde.

„Nou ja,” deed Frans minachtend, „ze was ook schatrijk, dat kon ze makkelijk doen.”

„Ze had er toch evengoed allerlei moois voor kunnen koopen,” beweerde Riekje opnieuw.

„Meissies willen altijd prullen koopen.”

„Dan was 't mooi, dat dit meisje nu eens een uitzondering maakte,” zei Jo slagvaardig.

„Ze had ook kasten vol,” hield Frans vol, die een beetje ongerust werd over zijn rijksdaalder. Hij had vandaag weer van den hond gehoord; Fred wou' em wel voor een rijksdaalder kwijt en Frans had beloofd om eens te komen kijken naar het dier. Nu schrok hij wel een beetje van zijn eigen durf om zonder vaders toestemming en moeders goedkeuring met een hond thuis te komen. Ook brachten Riekjes woorden storing in zijn wenschen.

Ems haakte ijverig door en deed alsof ze de woordenwisseling niet volgde. Maar Suus sprak haar eigen gedachten hardop uit:

„Een gouden tientje is véél meer dan een rijksdaalder!”

„Nou,” knikte Ems heftig, „dat scheelt nogal wat!” en ze telde overluid de toeren van haar haakwerk en tuurde op het patroon voor haar. Toch hoorde ze dat Riekje nu aan moeder vroeg of hier in de buurt ook wel zulke arme jongens woonden als Tom.

Vóór moeder antwoordde, riep Frans verachtelijk: „Welnee, zulke schooiers heb je hier niet, die zijn alleen in groote steden!”

„'t Was geen schooier, Tom was een nette, eerlijke jon-

gen, maar zijn moeder was arm geworden," riep Riekje hevig verontwaardigd.

Frans bromde wat binnensmonds en las verder.

„Er zijn hier in de stad ook wel arme gezinnen, kind, de nood is soms heel groot, vader hoort er zoo nu en dan wat van door de diakenen. Vooral door de werkeloosheid zijn veel fatsoenlijke gezinnen achteruitgegaan en in den winter is 't dan dubbel moeilijk voor hen.”

„Met Kerstfeest hebben toch een heeleboel arme kinderen en groote menschen veel gekregen, van de naaiverenigingen stuurden ze manden vol kleeren, dat weet ik van Fem, haar moeder zit in het bestuur, o, de slaggers gaven vleesch en spek en de bakkers een heele massa krentenbroodjes,” vertelde Ems vol overdrijving.

„Met Kerstfeest krijgen arme menschen altijd veel, maar dat hoort ook zoo, omdat de Heere Jezus op aarde is gekomen, dan moeten wij uit dankbaarheid veel geven, nietwaar, moe?”

Moeder knikte Riekje glimlachend toe. „Zeker, kind, voor die grootste gave van Gods liefde kunnen wij nooit genoeg dankbaarheid toonen.”

Riekje keek nadenkend voor zich. Jo luisterde lachend naar een grap uit school die Suus aan Ems begon te vertellen, maar door haar lachen heen drong een gedachte, door Riekje's woorden opgewekt.

„Zij kon toch ook wel iets van haar rijksdaalder afstaan, 't was niet noodig om deze geheel voor zich zelf te gebruiken.” Het zou echt iets voor Riekje zijn om al haar gekregen geld voor een ander te besteden. Ze dacht nooit 't eerst aan zich zelf, die goeierd, altijd aan een ander. Veel meer dan Ems en Suus en zij zelf. Maar zij zou eerst eens afwachten wat die nu deden, misschien kwam zij er achter en dan kon zij daarnaar handelen. Hè, 't was toch moeilijk om heelemaal op je eigen houtje iets te koopen. Ze waren zoo gewoon moeders raad in te winnen, voor verjarings-geschenken of wat anders. Maar

dan werden er nooit rijksdaalders uitgegeven, stel-je-voor, zulke dure cadeaux.

Ze wist nu wel wat ze dolgraag hebben wou. Enkele meisjes uit de klas hadden 't met Sinterklaas gekregen en ze had 't wel op het verlanglijstje geplaatst, maar, de goede Sint bracht niet alles gelijk. Het was een etui met potlood, pennehouder, liniaal en pennenkokertje. In den winkel in de Hoogstraat lagen ze voor 't raam, beeldig mooi, in bruin, rood en lila-leder. Zij zou 't lilatje kiezen, 't zag er zoo keurig uit, met zijde gevoerd. Ze meende dat ze voor twee gulden vijftig geprijsd waren en dan bleef er niets van den rijksdaalder over om weg te geven.

„Wat koop jij, Frans?” en Suus gaf haar broer een plagerig duwtje, waardoor zijn boek van zijn knieën viel, „of geef jij alles weg?”

„Net zoo min als jij dat doet, maar ik koop in elk geval geen meisjes-rommel,” was Frans' vriendelijk antwoord.

„Natuurlijk niet, maar alleen verstandige-jongens-be-noodigheden, zooals daar zijn: boeken met leerzame verhalen over inbrekers, doosjes sigaretten en de onmisbare voetbal,” somde Ems, spotlachend, op.

En Jo zette in: „Pa ik wil een voetbal, voetbal, Pa ik wil een voetbal, 'n voetbal moet het zijn!”

„Praat maar toe, we zullen Zaterdag eens zien wie er het best aan toe is van ons allemaal,” en Frans las met een effen gezicht weer verder.

5. WAT JETTA DEED

Den volgenden morgen besloot moeder om een paar boodschappen te doen. Antje de werkvrouw kon een wakend oogje op Jetta houden, daar zij met het gure weer 't kind niet meenemen kon. Misschien vond zij in den winkel meteen iets voor Jetta's gulden, Jo had al terloops gezegd, dat alle kinderen in de kerk een taschje

hadden om het kerkbeursje en een zakdoek in te bergen. Vader had er om gelachen en had niet begrepen hoe Jetta het zoo lang alleen zonder taschje uitgehouden had bij haar nog zeldzaam kerkbezoek.

Maar moeder zou er eens over nadenken, er kon ook nog wel iets nuttigers gekocht worden, vond ze.

„Als de bakker komt, Antje, wil je dan drie brooden nemen, hier is geld, en dan, laat eens zien, nee Donderdag komt de slager niet en van den groenteboer heb ik niets noodig. Wacht, vanmorgen komt Tak-madammeke en die krijgt drie centen, die Jetta altijd in haar busje doet. Ze mag 't nu ook wel geven, als ze maar een doekje omslaat als ze aan de voordeur komt.”

„Goed, mevrouw,” en Antje legde het geld op de keukentafel en ging naar boven om de groote slaapkamer een beurt te geven.

Jetta zat voor 't raam, wuifde moeder nog eens toe en bekeek haar nieuwste prentenboeken. Een half uurtje na moeders vertrek klonken de zeurige tonen van een draaiorgel in de straat.

„O, Tak-madammeke,” riep Jetta blij uit en duwde haar neusje vlak tegen de vensterruit om het groote orgel, met den helkleurig beschilderden voorkant, al te zien. Langs de huizen aan den overkant ging een vrouwtje, een rood-bonten doek om het zwart-kroezig haar, waaronder een geel-bruin gezicht met donkere oogen uitkeek.

Het was een Belgisch vrouwtje, dat door den oorlog eerst Holland als wijkplaats moest kiezen om er later een blijvende woonplaats te vinden. Elken Donderdag vergezelde zij haar man op zijn tocht door dit stads-gedeelte en huppelde op de maat der melodie al zwaaiend met een tamboerijn langs de huisdeuren om een gave in ontvangst te nemen. En niemand wees het altoos kinderlijk-blij-lachende vrouwtje met de schitterende oogen onder den kleurigen hoofdoek af en altijd

weer hoorde men graag haar dankbaren groet en men lachte om haar wonderlijk Hollandsch: „Tak madam,” of „Tak liefe klaine”.

Ook Jetta's moeder behoorde tot haar vaste klantjes en Jetta kreeg een extra zwaaitje met de tamboerijn boven haar hoofdje, als ze aan het tuinhekje het vrouwtje opwachtte. Niemand wist haar waren naam en op een dag had Frans haar „Tak-madammeke” genoemd en voortaan heette ze nooit anders bij de kinderen.

En nu joedelde het orgel weer in de straat en Antje kwam even haastig van boven om de kamerdeur gluren. „Wil je straks Tak-madammeke haar centjes geven, Jetta, maar doe je doekje om en doe dadelijk weer de voordeur toe.”

„Hier zijn drie centen voor de arme sloof.”

„Is Tak-madammeke arm,” deed Jetta verbaasd, „en ze heeft zoo'n mooi orgel?”

„O ja, kind, erg arm, dat orgel huurt ze zoo'n dag, maar de sloof zal wel geen vetpot thuis hebben, die man is telkens ziek, ze is wat blij met de opgehaalde centen.”

„Moeder heeft haar ook wel eens een rok gegeven, dat heb ik gezien en met Kerstfeest kreeg ze een dubbeltje in haar busje,” herinnerde zich Jetta nu.

„Och schaap, ik weet wel dat moeder wel wat missen kan voor zoo'n arme ziel, denk aan je doekje, Jetta, ik moet naar boven,” en Antje verdween uit de kamer.

Jetta sloeg gehoorzaam het doekje al om en keek weer door het raam, haar oogen vol ernst op het vrouwtje, dat met haar fladderenden hoofddoek al nader kwam. Ze belde nu aan bij de burenen en knikte Jetta reeds toe.

Jetta verliet haar stoel bij 't raam en liep langzaam de kamer door naar het buffet. Met vastberaden gebaar trok ze de eene lade open, waarin het doosje stond met haar gulden, dien grootmoeder gestuurd had. Ze nam dezen er uit, zette het leege doosje weer naast de Zondagsche kerkboekjes en duwde de lade toe. Het orgel

joedelde luid een vroolijk wijsje, een paar kleuters dans-
ten in de straat, de huisbel klingelde.

Met de drie centen en den gulden stijf in haar hand liep
Jetta vlug de gang in en opende de voordeur.

„Tak klaine, liefe klaine,” schalde het vrouwtje en
zwaaide lustig haar tamboerijn.

Jetta wierp eerst de centen in het blikken bakje en
legde wat voorzichtiger den gulden op het kopergeld.

„Die is voor u, Tak-madammeke, van grootmoeder, ik
bedoel ik mag-em weggeven, net als Alice uit het ver-
haal, die gaf hem Tom.”

De bruine schitter-oogen van 't vrouwtje waren nu vol
blijde verbazing, heel haar gelig gelaat lachte.

„Is die koelden ook voor mai, klaine, o bedank madam
veel,” — begon ze en ze keek de gang in alsof ze daar
bevestiging van Jetta's woorden zocht.

„Hij is van mij, van grootmoeder, zie je, oom Jan is
weer thuis van een verre reis, Ems en Suus hebben een
grooten gulden en Frans ook, maar ik een kleine, maar
u mag-em hebben, Tom kreeg-em ook van dat meisje,
waar grootmoeder van verteld heeft,” legde Jetta nader
uit.

Het orgelvrouwtje luisterde in sprakelooze verwondering
naar het aardige kind, alles begreep ze niet van Jetta's
mededeeling, maar het voornaamste er uit drong tot haar
door: de gulden was van haar. Ze nam het geldstuk uit
het bakje en stak het in haar wijden rokzak en herhaalde
vele woorden van dank en beloofde Jetta twee extra
nummertjes op het orgel.

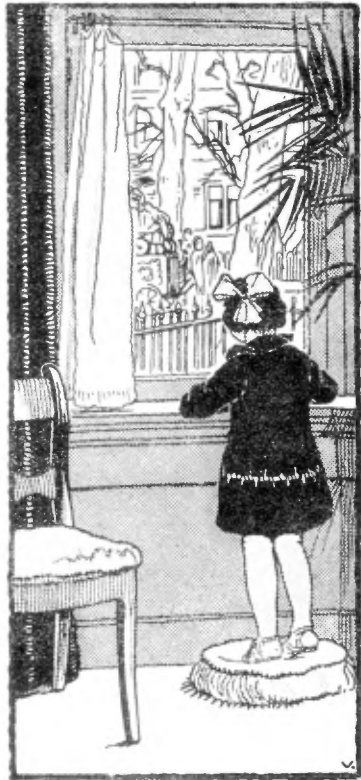
Zij huppelde het voortuintje uit, haar hoofddoek flad-
derde in den guren wind, haar beenige hand zwaaide
de rinkelende tamboerijn, nog eens knikte ze naar het
kleine figuurtje in de open deur. Toen liep ze naar haar
man, vertelde hem haar wedervaren en ook hij knikte
Jetta dankbaar toe en speelde tweemaal een zeurig
wijsje.

Voor het raam stond Jetta weer en luisterde, haar neusje plat tegen de vensterruit en leeg stond moeders doosje in de buffetlade.

Het was al twaalf uur toen moeder thuiskwam en de dagelijks weerkerende zorg voor den maaltijd dreef haar dadelijk naar de keuken en het luid geroezemoes van alle kinderen, die uit school kwamen en Jetta's spel stoorden door een stoeipartij, bracht de gebeurtenis van dien morgen voor dat oogenblik geheel op den achtergrond van Jetta's denken.

Dien middag liep Jo met haar schoolvriendin Truus door de Hoogstraat. Om twaalf uur had ze heel lang getuurd op de etui's, die voor het winkelraam uitgestald waren. Wat waren ze toch mooi, hoe verrukkelijk om dat lila etui te koopen. Ze was vast besloten tot den koop, ze wist ook wat 't kostte. Twee gulden tien!

Er bleven dus nog veertig cent over. Die zou ze niet voor zich zelf besteden, ook hiertoe was ze reeds besloten. Ze behoefde niet als die rijke Alice alles weg te geven, dat zou oom Jan bok niet aardig vinden, paaide ze zichzelf.

Voor het raam stond Jetta....

En nu vroeg ze Truus om raad, wat te doen met het overblijfsel van haar kapitaal.

„Ja, zie je, je mag nog niet weten wat ik koop,” deed ze geheimzinnig, „maar het kost twee gulden tien cent en die overige veertig wil ik weggeven voor een of ander goed doel.”

Truus knikte begrijpend. „Doe het in een zendingsbusje of Zondag in den collecte-zak voor de armen,” raadde ze eerst vol aandrang.

Doch toen Jo afwerend het hoofd schudde, zei ze aarzelend:

„Je zou voor de helft ook wat lekkers kunnen koopen, dan behield je ook niet alles voor je zelf.”

Ze vond dat Jo best eens kon tracteeren van haar rijkdom, en Jo begreep dezen half-uitgesproken wensch.

Aan een snoepje had ze heelemaal niet gedacht, maar nu lokte 't haar toe om een paar reepen chocolade met de vriendinnen van school op te peuzelen, ze kon Jetta desnoods ook in de traktatie laten deelen.

„Als ik dan twee dubbeltjes ècht weggeef,” stelde ze voor.

„En trakteer je dan?” lachte Truus begeerig.

Jo knikte toestemmend en zei: „We hebben thuis geen zendingsbusje, moeder geeft elke maand contributie.”

„Ik weet wat,” riep Truus opeens, „doe ze in ons radio-busje, je weet wel, dat blauwe busje, dat op het tafeltje bij onzen luidspreker staat. Elken Zondag vraagt de omroeper dringend of de luisteraars om de blauwe busjes zullen denken, dat geld is voor de preekdiensten, zie je, en dat is toch een goed doel.”

Dat was een lichtpunt en Jo aarzelde niet om er dadelijk op af te gaan.

„Dat doe ik, echt leuk, mag ik 't zelf in jullie busje doen?”

„Om vijf uur ben ik thuis, kom dan maar als je kunt.” Met dit afspraakje ging Truus naar de muziek-les en

Jo haastte zich naar huis om den rijksdaalder te halen, dan kocht ze meteen het etui.

Ze was blij dat ze van al het prakkizeeren af was, en zei lachend tegen moeder, die vroeg waar ze heen ging: „Ik moet even een zeer gewichtige boodschap doen, moe, maar ik ben heel gauw terug.”

Moeder glimlachte. „Veel succes, hoor, ik ben vreeselijk nieuwsgierig naar Zaterdag.”

Spoedig bereikte Jo den bewusten boekwinkel en na een laatsten blik in de etalage, stapte ze naar binnen en vroeg een beetje bedeesd aan een hoog-gekuifd winkelheertje of ze eens etui's mocht zien.

„Zeker, jongedame, ik heb heel mooie, kijk-u eens,” en hij spreidde verschillende etui's op de toonbank uit. Bruine, roode, grijze en lila etui's! Eerbiedig-voorzichtig betastte Jo de fraaie voorwerpen, wat waren ze toch fijn, nog mooier dan ze in de etalage al leken. Kijk, zoo'n snoezig roodje, en die bruine met gele zijde gevoerd! Maar de lila-kleur zegevierde. Het donker-glanzend lila leder etui met dezelfde kleur gevoerd, dat een lila penhouder, lila potlood en liniaaltje bevatte, deed, als één heerlijkheid van lila, Jo's oogen schitteren van begeerte.

„Wat kost deze?” vroeg ze angstig-aarzelend nog. 't Moest eens meer wezen dan ze meende!

„Twee gulden tien, een spotprijnsje, vindt u niet,” roemde de hoog-gekuifde.

Jo lachte verlicht. „Wilt u deze dan maar voor me inpakken,” zei ze nu ineens op een dames-achtig toontje. Ze legde haar rijksdaalder op de toonbank, het winkelheertje telde vier dubbeltjes terug en overhandigde haar etui in een doosje keurig verpakt in lila vloei-papier.

Jo danste bijna den winkel uit, haar wangen gloeiden van blijde opwindung en vlug liep ze door naar het chocolade-huis op den hoek van de Hoogstraat. Daar

Eerbiedig voorzichtig betastte Jo de fraaie voorwerpen....

waren de reepen goedkooper dan in andere winkels en even lekker.

Met een voldaan gevoel, dat ze haar rijkdom nu toch goed besteed had en ook aan anderen dacht, kwam ze om vijf uur bij Truus.

Wat een aardig ding, dat radio-busje, blauw met in witte letters er op geschreven: „Werp uw brood uit op het water!” Jo wist wel wat die woorden betekenden, en door haar gave hielp ze nu toch ook mee om het Woord Gods door de radio te verkondigen, daar waren heel veel geldelijke offers voor noodig. Het busje was

nog heel licht, want de ouders van Truus hadden zich nog slechts kort geleden een radio-toestel aangeschaft en Jo verwonderde er zich daardoor niet over, dat Truus dadelijk aan het blauwe busje dacht en met een pretlachje in de oogen hoorden beiden de twee dubbeltjes door het smalle gleufje rinkelen.

„En wat heb je nou gekocht, laat 'es zien,” drong Truus toen.

Eerst weerde Jo af, „nee, Zaterdag,” maar het verlangen om zelf nog eens haar inkoop te bekijken en te betasten en van Truus' bewondering te genieten, dreef er haar toe om het pakje te openen.

„Beeldig, Jo, alles lila, en wat een mooi pennekokertje, o, je hebt 't mooiste uitgezocht, niemand op school heeft zoo'n mooi etui!”

Jo glom en pakte verrukt de lila-heerlijkheid weer even netjes in en haastte zich toen naar huis, waar zij haar kostbaar bezit in haar kastje verborg.

„Wat blijft Frans lang uit,” merkte moeder op, toen de avondboterhammen klaarstonden en zij de kinderen bijeenriep.

„Daar hoor ik 'em al,” zei vader en fluitend kwam Frans binnen, zijn oogen vol innerlijke pret. Hij trok Jetta aan haar polka-haar en plaagde Riekie. Antje de werkvrouw kwam ook nog even binnen om haar laatste kopje thee op te drinken; moeder gaf haar loon en een pakje boterhammen.

„Ik heb nog vijf cent voor u van den bakker terug, mevrouw, anders is er vanmorgen niemand geweest, alleen het orgelvrouwtje,” vertelde Antje en telde de vijf centen op de tafel.

„O, Tak-madammeke lachte zoo, moe, en ze was zoo blij met mijn geld, ik zei dat grootmoeder....” begon Jetta opeens.

Floep! Daar flapte het elektrische licht uit en allen zaten in nacht-donker. De kinderen lachten luid en

Frans maakte dwaze geluidjes om Jetta bang te maken. „Och,” riep moeder even verschrikt, „ik heb vanmorgen vergeten een gulden in den muntmeter te doen.”

„Wacht, mevrouw, ik zal 't keukenlampje effies aansteken,” en Antje tastte zoekend naar de deur en stommelde de gang in naar de keuken.

„Hier Frans, doe jij den gulden in den meter,” en moeder grabbelde in de lade van het buffet, achter haar plaats, naar het doosje met Jetta's gulden.

Hè, 't doosje scheen leeg....

„Ik heb een gulden, moeder, kijk, daar is Antje ook al met het lampje,” en vader duwde Frans een gulden in de hand.

„Licht me effen bij, Antje,” vroeg Frans en in den zachten licht-schijn van het gelig-uitstralend lampje, drukte hij handig den gulden in de gleuf van den muntmeter, draaide den knop eenige malen om en.... „'t Is aan!” klonk het dadelijk uit de kamer.

„Nou ga ik meteen, mevrouw,” en Antje groette allen en verdween met haar lampje uit de huiskamer.

„Ik begrijp niet dat ik dien gulden niet dadelijk vond,” en weer zocht moeder in de buffetlade, maar zag nu het leege doosje.

„Jetta, kind, heb jij den gulden soms uit het doosje genomen?” vroeg moeder nu wel wat verwonderd.

„Ja, moe,” zei Jetta zonder aarzelen, „vanmorgen, ik zei immers zoo pas toen 't licht uitging, dat Tak-madammeke zoo blij was met 't geld, dat ik van grootmoeder kreeg.”

„Wat, heb je Tak-madammeke je gulden gegeven, 't is toch niet waar!” riep moeder nu vol ongeloovige verbazing.

En diezelfde vraag was in aller oogen, die opeens naar Jetta zagen en moeder herhaalde: „Heb je den gulden aan 't orgelvrouwtje gegeven?”

„Ja, moeder,” vertelde Jetta nu, „ze is immers arm en

Antje zei ze had geen vetpot thuis en ze was altijd erg blij met de centen die ze met 't orgel ophaalde, en u geeft haar immers ook wel eens kleeren en toen heb ik mijn gulden maar aan haar gegeven."

„Maar kind!" en moeder keek vader aan en van vader weer naar Jetta en de anderen keken ook allemaal in sprakelooze verwondering naar haar en opeens begon Jetta te schreien.

Moeder keek zoo vreemd, niet boos, nee, alleen heel vreemd, maar uit de oogen van Frans en Ems las ze niet alleen vriendelijke verwondering, Frans lachte zoo raar en Ems mompelde.... bespottelijk!

Vader keek ook niet boos, maar toch....

„Ik mocht 't toch wel, ze is erg arm, zei Antje," hilde ze.

Maar nu trok vader zijn kleine meisje op zijn knie. „Vertel nu eens alles, huil nou maar niet, was Antje beneden toen je het draaiorgel hoorde?"

„Nee, vader, Antje was boven, ze had mij de drie centen al gegeven en ik had 't doekje om, en Tak-madammeke lachte zoo en ze stopte den gulden dadelijk in haar rokzak en riep telkens dankje wel en toen heeft de orgelman twee deuntjes voor mij gespeeld."

Vader lachte gelukkig weer en streelde Jetta's betraande wangen en moeder zei: „Ik ben niet boos, hoor, maar ik had heelemaal niet gedacht dat je zoo iets doen zou."

„Weet je wat Jetta voortaan moet doen, als ze iets weggeven wil, dan moet ze eerst moeder of mij om raad vragen, Jetta is nog te klein om zulke dingen ongevraagd te doen, ga nu maar eens vlug naar je boterham," en vader kuste zijn dochttertje en zette haar op haar stoel.

„Nou, Tak-madammetje heeft een goeien dag," begon Frans spottend en Ems en Suus wilden er ook een woordje bij doen. Doch vader legde hun dadelijk 't

zwijgen op, maar Riekje liep even naar Jetta om haar een paar vriendelijke goedkeurende woordjes toe te fluisteren.

Na het avondeten, toen vaders strenge blikken hun woorden niet meer weerhielden en Jetta naar bed was, braken de tongen los.

„Ze begrijpt de waarde van 't geld heelemaal niet,” be-
weerde Suus.

„Nee, anders had ze 't nooit gedaan,” stemde Ems toe.
„Dat moet je niet zeggen, Jetta is soms erg bij de hand, ze begrijpt veel meer dan wij denken en ik vind 't toch erg aardig van haar om alles weg te geven. Ze wist toch ook wel, dat moeder wat moois voor haar koopen zou,” roemde Jo, die met een beetje wroeging aan haar geheim boven in 't kastje dacht. Jetta had nu haar vier dubbeltjes voor anderen besteed, geheel in de schaduw gesteld.

„Jetta heeft het wel zeker gedaan uit medelijden met het orgelvrouwtje, waar zou ze 't anders om doen,” be-
tuigde Riekje met een stil-gelukkig lachje op haar lief gezicht.

Ems en Suus zochten nog allerlei voorwendsels om Jetta's milde daad zoo veel mogelijk te verkleinen, maar moeder verbood hun om er in Jetta's bijzijn zoo spot-
tend over te spreken.

„Ik dacht niet dat ik zoo'n zelfstandig dochtertje had, maar ik ben nu maar blij dat 't orgelvrouwtje en haar man geen herberg-bezoekers zijn, 't zijn een paar zonde-
derlinge luidjes, maar net en fatsoenlijk!”

„Nu weet u al een verrassing, moes,” lachte Jo, „en 't was een èchte verrassing.”

„Dàt was 't,” en moeder, al kon ze de daad van haar dochtertje niet afkeuren, zag toch wel een beetje be-
zorgd de andere verrassingen tegemoet.

Ems en Suus zwegen er nu ook over, maar Frans bleef boven over 't geval napiekeren.

Hij kon 't niet anders dan bespottelijk vinden, moeder had moeten zorgen dat Jetta den gulden zelf niet vinden kon, dat was beter geweest. Nou had ze niks, nee, dan hij... en met gemengde gevoelens van vreugde en vrees dacht hij over zijn koop.

Want de hond van Fred was sedert vanmiddag zijn eigendom! Hij was met Fred meegegaan om eens te kijken naar het dier. In een hok bij de tuinschuur blafte het beest de beide jongens al toe en rukte woest aan zijn ketting.

„Zit-ie vast, hij is toch niet wild?” vroeg Frans ongerust.

„Wel nee, jò, maar je moet denken zoo'n jong dier is geen ouwe saai hond die bij de kachel zit te dutten. En om die akelige kat mag-ie niet binnen.”

„Kom maar, Paljas, 't baasie zal je meenemen, kom maar,” en Fred maakte den rammelenden ketting los en greep haastig naar den hond, die in woeste sprongen tegen zijn jongen baas op vloog en den vreemden jongen aanbaste.

„Stil, stil nou,” en Fred haakte haastig het wandelkoord aan den halsband van den hond.

„Ik hield-em veel liever zelf, 't is een prachtdier, je kunt-em alles leeren, kijk-es zoo'n fijne kop, echt ras, nergens krijg je zoo'n exemplaar voor één riksie, en waaksch dat-ie is, o bar, alles hoort-ie, de lichtste voetstap op 't gras doet-em aanslaan. Ja, ja, je gaat uit met 't baasie, koest maar, misschien voor den laatsten keer,” en Fred liet zich door het sterke jonge dier meetrekken tot aan het tuinhek.

Frans volgde in hevigen tweestrijd!

Wat zou-ie? Hij had al te zeer reeds laten blijken dat-ie dol graag den hond hebben wou en te duur was 't niet. Hij leek nog erg wild, maar Fred beweerde dat dit maar een kwestie van tijd was, over een paar weken was-ie de makste en gehoorzaamste hond.

Kon-ie vader maar eerst vragen, Jetta zou stellig eerst bang zijn, maar later zou ze 't fijn vinden om met Paljas te wandelen. Paljas, 'n leuke naam, nog nooit gehoord!

En als-ie-em nou kocht, was vaders toestemming niet noodig!

„Nou Frans, neem je-'m, of niet?” drong Fred aan.

Nog aarzelde Frans. „Ja, zie-je, als...”

„Henk is vanmorgen ook hier geweest, dien wou ik Paljas niet geven voor één rijksdaalder, minstens vijf pop, die is geen goeie hond waard, maar jou kan ik-em toevertrouwen,” paaide Fred slim, maar hij verzweg dat Henk voor een woesten aanval van den hond dadelijk weggelopen was.

„Vooruit dan, ik neem-em, maar niet voor Zaterdag, dan krijg jij 't geld en ik neem-em om twaalf uur mee naar huis.”

„Zaterdag pas?” vroeg Fred een beetje wantrouwend, „hier!” en meteen rende hij den hond achterna, die zich losgerukt had en in dolle vaart de straat inholde. Maar spoedig keerde Fred terug en zei luchtig: „k Laat-em maar, hij vindt toch zoo zijn huis terug.”

„Dus tot Zaterdag blijft Paljas hier en dan neem-jij-em, den halsband krijg je er bij,” beloofde Fred gul.

Met deze laatste afspraak was Frans als toekomstig bezitter van een echten rashond naar huis gegaan.

6. EEN ONGEWENSCHTE GAST

„Daag!” Ems groette met een hand-zwaai haar klassevriendin Fem, die tot de Hoogstraat meeliep, maar zich toen herinnerde, dat ze beloofd had vroeg thuis te zullen komen.

Ze zouden samen een kraagje koopen, dat Ems zich voor haar rijksdaalder wilde aanschaffen.

Een kraag, even fijn en mooi als Fem op een fluweelen jurk droeg.

Ems had ook een fluweelen jurk, donkerbruin met wolmotieven versierd, maar reeds lang had ze naar een kraag verlangd. En nu kon ze deze koopen, Fem zou helpen uitzoeken.

't Speet haar echter niet, toen Fem ineens van besluit veranderde. Fem was gewend om heel dure dingen te krijgen en Ems had voor de winkelramen kragen van drie en vier gulden zien liggen. Misschien zou Fem wat minachtend goedkoopere kragen beoordeelen en dat ergerde Ems dan.

Dus stapte ze alleen op haar doel af, voor de ramen van een fijne lingerie-zaak lagen pracht-kragen, klein en groot van verschillenden prijs en daaruit had Ems al een keus gedaan.

Toch vroeg ze nog eerst op een luchtig toontje of ze eens kragen mocht zien, en de winkeljuffrouw slierde een kartonnen doos vol kragen op de toonbank.

„Mag 't een fijn kraagje wezen, juffrouw? Kijk-u-eens, hoe vindt u zoo iets,” en ze spreidde een rag-fijn kantweefseltje op haar hand. „Of zoo'n linnen, ook heel lief, en hier heb ik een beeldig dingetje, heel modern, kunt u ook in 't wit krijgen, en deze, 'n bijzonder patroon, of wilt u liever een vierkant-kraagje, moet 't op een fluweelen japonnetje, dan zoudt u zoo een kunnen nemen, 't kleedt erg aan....”

Ems liet het ratelend woordenstroompje van de ver-

koopster verbijsterd over zich gaan en keek met begeerig-bewonderende blikken in den witten en crèmen kragenvooraad.

Ja, mooi waren ze, maar de prijs, en ze tuurde op de prijskaartjes, drie gulden, twee vijf en zeventig.... De winkeljuffrouw zweeg even en wachtte af.

Toen begon Ems schuchter: „Ze zijn beeldig, maar wel wat duur, heeft u niet iets van een rijksdaalder, ik dacht die uit de etalage?”

„O zeker, maar omdat u een fijn kraagje vroeg, liet ik deze zien,” en met een gezicht van had me dat dan dadelijk gezegd, zwaaide de winkeljuffrouw een tweede doos op de toonbank en begon weer roemend: „We hebben juist gisteren een pracht-collectie ontvangen en spotgoedkoop.”

Besluiteloos keek Ems nu in de minder dure kragenpracht, ze zag 't dadelijk, ze waren lang niet zoo fijn als de andere en ze wilde toch een even mooien hebben als Fem.

Geduldig-wachtend zag de verkoopster neer op Ems, die den eenen kraag na den anderen door haar vingers liet glijden, zonder een beslissende keuze te doen. Eindelijk zei deze: „Wacht, ik heb toch wat voor u, dien u voor 't raam zag is een veel te klein kraagje, maar ik heb nog een heel mooie, dien u niet te duur zult vinden,” en ze liep naar een derde doos en haalde een ragfijn dingetje te voorschijn,

„Kijk,” en ze spreidde een ronden kraag, gevormd door aan elkaar gehechte sterren van crème weefsel, op haar hand uit, „dit is feitelijk een kraag van drie-vijf-entwintig, maar omdat er een heel klein steekje los is, krijgt u-em voor een rijksdaalder. Deze manchetjes behoren er bij, vindt u het geen beelderig garnituur?” Ems oogen keken begeerig. O, wat zou dat mooi staan op haar fluweelen jurk. Echt chique!

Maar toch vroeg ze argwanend: „Is-ie kapot?”

„Beslist niet, juffrouw, ik zou toch geen kapot goed aanprijzen,” deed de winkeljuffrouw een beetje beleedigd, en ze wees met haar vingertop op het gehavende plekje, „als u er een fijn draadje door haalt, vindt niemand het hechtsel. 't Is een fijne kraag, u heeft er heusch een koopje aan, wilt u eens zien hoe of-ie staat,” en met een gracieus zwaaitje hing ze den kraag over haar gestreepten jumper en toonde Ems het effect.

„Ja, u moet rekenen, op een fluweelen japonnetje komt-ie veel fijner uit, vindt u-em te groot, heelemaal niet, als u de hals wat wijd lijkt, haalt u er een draad door, de ruimte verdeelt zich vanzelf op den rug, zal ik-em voor u inpakken?”

Ems knikte, heelemaal naar haar zin was 't niet, dat gaatje zie-je en.... maar opnieuw stelde de welbespraakte verkoopster haar onuitgesproken gedachten gerust: „U zult zien, als u den kraag draagt, wat een plezier u er van heeft.”

Ems nam met trage beweging den rijksdaalder uit haar beursje en legde hem op de toonbank.

„Prachtig, afgepast geld;” de cassa ratelde en Ems ontving een bon en den ingevouwen kraag.

„Dank u wel, jongedame, alstublieft,” beleefd opende de winkeljuffrouw de deur en liet de koopster uit en Ems hoorde niet hoe ze spottend vertelde aan haar kameraad bij de andere toonbank: „Ziezoo, van dien kraag, waar ik laatst die gaatjes bij ongeluk in knipte, ben ik af, hij was al wat verkleurd ook.”

De andere lachte en ging voort met het sorteeren van zijden kousen.

„Waar zou Riekje toch zitten, ze is al weer uit,” vroeg Jo aan Ems, toen deze de voordeur binnenstapte met het pakje in haar ruimen mantelzak.

„Ik weet 't niet, ze lacht telkens in zichzelf, ze kan zich zoo kinderachtig aanstellen, ze heeft zeker allerlei

besprekingen met de handwerkjuffrouw, misschien volgt ze Jetta's voorbeeld wel," zei Ems hatelijk.

Jo gaf hierop geen antwoord. Ze vond 't leelijk van Ems om zoo over Riekje te praten, die zelf nooit zulke opmerkingen over de anderen maakte en ontstemd volgde ze Ems naar de groote slaapkamer.

„Wat scheelt jou, Suus?" vroeg Ems verschrikt en Jo keek al even ontsteld, toen ze Suus wanhopig snikkend op den rand van het ledikant vonden zitten.

„Ik, ik, mijn.... o...." snikte Suus nog luider, toen ze haar zusters hoorde.

„Wat is er, wat heb je toch?" en Ems keek vol angst op de gebogen gestalte van Suus neer en Jo sloeg haar arm om Suus heen en vroeg dringend: „Heb je een ongeluk gehad?"

„O ja, 't is zoo akelig.... ik heb.... ik ben mijn rijksdaalder kwijt, verloren buiten.... op straat denk ik...."

„Ooo.... Suus!"

Dat was vreeselijk!

Een oogenblik was er een akelige stilte, Suus snikte alleen!

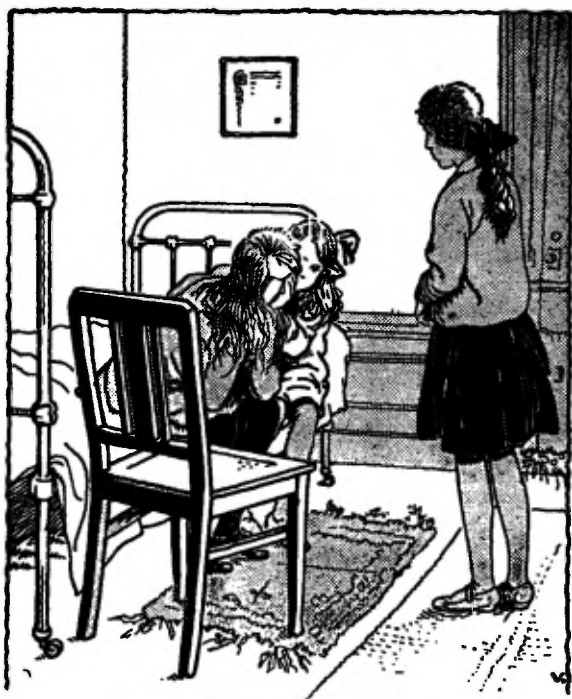
Toen begon Jo: „Maar weet je dat wel goed, heb je al overal gezocht, wanneer was je 'm kwijt?"

„Uit school wilde ik naar den winkel gaan om wat te koopen en toen ik op straat mijn beursje uit m'n zak haalde was er niks in. Ik ben dadelijk gaan zoeken, eerst den weg naar school terug en toen ben ik naar huis gegaan, maar nergens zag ik wat, ik heb overal gezocht, in m'n kast, op den grond, voor in 't tuintje," vertelde Suus door snikken afgebroken.

„Wanneer had je 't geld voor 't laatst?" vroeg Ems nu.

„Om halftwee, voor schooltijd haalde ik 't uit mijn kastje en stopte den rijksdaalder in m'n zak."

„Niet in je beursje, zoo maar in je zak?" merkte Jo haastig op.

En Jo sloeg haar arm om Suus heen

„Nee, eigenlijk niet,” bekende Suus, „ik had zoo'n haast en Frans vloog me achterna en stoeide zoo, hij dreigde dat-ie mijn rijksdaalder af wou nemen, 't was maar een grap, dat wist ik wel, maar toen stopte ik hem gauw in den zak van mijn onderjurk!”

„O Suus,” Jo keek heel bedroefd en Suus snikte opnieuw.

„Weet moeder 't al?” vroeg Ems.

„Nee, ik durf 't niet te zeggen,” huilde Suus.

Ems zocht de kamer rond, keek in alle kastladen, onder de vloerkleedjes, liep langzaam de trap af, betastte alle

treden, onder de looper-randen, maar keerde met verslagen gezicht terug.

„Is je zak kapot, Suus?”

„Nee en ik had er alleen mijn zakdoek in.”

„O,” begreep Jo, „dan is de rijksdaalder er uitgevallen toen je den zakdoek gebruiken moest.”

Suus zuchtte, 't was verschrikkelijk! Ze was radeloos.

„Wat wou-je er voor koopen, Suus?” vroeg Jo meewarig.

„Glacé handschoenen,” zei Suus heel zacht.

„Wat, glacé handschoenen!” Jo gilte 't bijna uit en hurkte proestlachend naast Suus op den rand van 't ledikant neer.

Ems sperde haar oogen wijd open en bedwong met moeite eenzelfde uitroep van spot.

„Glacé handschoenen!” Weer moest Jo lachen trots alle narigheid!

„Hè Jo, wat flauw, nou zoo te lachen,” probeerde Ems te brommen, maar met moeite keek ze in komischen ernst naar Suus, die verslagen nog dieper in elkaar hurkte.

„Hoe kom je daar nu bij, Suus, wat zou je met glacé handschoenen doen, je hebt bijna altijd kapotte toppen en glacé is zoo moeilijk te verstellen,” zei Ems vriendelijk en wenkte Jo, die haar lach-schokjes nog niet kon bedwingen.

„O, lachen jullie toch niet,” riep Suus half schreiend uit, „ik wou 't alleen doen om moeder plezier te doen, ik heb afschuwelijken hekel aan handschoenen, maar moeder bromt zoo vaak als ze mijn kapotte garen handschoenen ziet, en gestopt staan ze nooit meer netjes en nou wou ik heel netjes op de nieuwe glacées zijn en ik dacht dat moeder dat prettig zou vinden, heusch, ik deed 't alleen daarom....”

„Och, kind, wou je 't daarom doen, och stakkert, en nou ben je den rijksdaalder kwijt,” en Jo lachte nu niet

meer, maar legde vol troostende liefkoozing haar arm weer om Suus' hals.

Ze begreep het dubbel tragische van het geval. Slordige Suus, die om moeder plezier te doen, tegen haar eigen zin, glacé handschoenen wilde koopen, had nu toch weer door haar gewone zorgeloosheid haar plan niet kunnen uitvoeren.

„We zeggen er niemand iets van, Suus, en morgen gaan we eerst naar het politie-bureau, 't is nu te laat om weer uit te gaan,” opperde Jo, toen Suus een beetje gekalmeerd was.

„Zou dat helpen?” vroeg Suus opveierend.

„We kunnen 't probeeren, 't kan zijn dat een eerlijke vinder het geld daar brengt,” zei Ems, maar ze geloofde haar eigen bewering niet.

„Heb jullie al wat gekocht?” vroeg Suus, onderwijl ze haar roodbeuild gezicht afwaschte.

„Ja!”

„Gelukkig maar, dan kunnen jullie tenminste niet meer den rijksdaalder verliezen,” merkte Suus met een treurig lachje op.

„Is Frans boven?” klonk plots vaders stem beneden aan de trap.

Als antwoord werd een kamerdeur opengerukt en de meisjes hoorden Frans de trap afrennen.

„Er is een jongen met een boodschap voor jou, Frans,” vertelde vader en ging weer naar binnen om nog even voor het avondeten de courant in te zien.

Aan de open huisdeur stond Fred met Paljas, die nijdig brommend de gang inkeek.

„Wat nou, jô?” vroeg Frans.

„Hier is je hond al, ik moet morgen uit, grootvader is jarig en we gaan er allemaal met de auto heen, dan ben ik om twaalf uur al weg,” vertelde Fred gejaagd.

„O,” deed Frans wat ongeloovig, „dat wist je toch gisteren al!”

„Nooit om gedacht, maar wat geeft 't ook, of je Paljas nu neemt of morgen,” zei Fred onverschillig.

„Ik heb ons schuurtje nog niet opgeruimd,” gaf Frans voor.

„Kom, wat 'n onzin, je zet Paljas er gerust zoo in, hier,” en Fred duwde het koord in de handen van Frans en maande den hond met sussende woordjes tot kalmte.

„En nou de riks,” drong-ie toen haastig.

Frans draalde niet langer, haalde uit zijn broekzak een portemonnaie, gaf Fred zijn rijksdaalder en weldra was Paljas van baas veranderd.

„Succes er mee, 't is een koopie,” lachte Fred en liep fluitend het voortuintje uit, de deur sloeg achter hem dicht.

Even voelde Frans spot uit de woorden van Fred, maar de hond nam terstond al zijn aandacht in beslag.

„Wat heb je toch met dien jongen, Frans?” vroeg moeder, die vanuit de keuken naar de kamer wilde gaan.

„Maar wat moet die hond hier?” liet ze er meteen verschrikt op volgen.

Op 'tzelfde oogenblik kwam vader de gang in en zag hoe Frans met moeite een dof-grommenden hond in bedwang hield.

Van boven volgden Ems en Jo met Suus, die het vreemde hondengeluid hoorden en even het ongeluk van Suus vergaten.

Aan de kamerdeur keken Jetta met Riekje en zoo was Paljas opeens door zeven vreemde gezichten omgeven, die hij woedend aanbaste en alleen de stevige greep van Frans' sterke jongenshanden verbood verdere vijandige aanvallen.

Vader was de eerste die alles begreep!

„Heb jij dien hond gekocht, Frans?” vroeg hij met een ondertoon van ontevredenheid in zijn stem.

Frans knikte. „Vindt u 't geen prachtdier, echt ras, 't is een herdershond, van Fred gekocht voor één rijksdaalder, 'n koopie, hij is zoo waaksch, buitengewoon!”

Frans smeet de roemende woorden er uit, zonder vader aan te zien en streelde en suste het grommende dier.

„Zoo, zoo....” en vader bukte zich nu over het dier, dat echter niet op nadere kennismaking gesteld scheen en zijn scherpe tanden toonde.

„O, Frans, dat had je toch wel eerst kunnen vragen, we hebben nog nooit een hond in huis gehad,” klaagde moeder ontstemd.

„Ik mocht immers koopen wat ik wou, hè, toe vader, 't is zoo'n fijn beest, stil maar, hou-je nou maar koest, 't baasie zal je in je hok brengen en je wat geven,” paaide Frans, maar zag nu, met oogen vol onrust, vader aan.

„Wat een eng beest, wat kijkt-ie valsch,” rilde Ems ontzet en met Suus en Jo week ze steeds meer achteruit voor den ongewenschten gast en Jetta en Riekje verschansten zich al even bang achter de kamerdeur.

„Ja, 't is gebeurd, vrouw,” begon vader, „maar dat had je toch beter eerst eens met ons kunnen bepraten, je hebt zoo weinig kennis van honden, jongen, wie weet wat voor een beest dit is.”

„Mag ik-em dan houden?” vroeg Frans smeekend.

„We zullen eens zien, je kunt 't beest natuurlijk niet dadelijk terugsturen, maar hij lijkt erg woest.”

„O, nee, vader, hij is nou bang en nog niet gewend aan al die vreemde gezichten, u zult eens zien hoe waaksch ie is.”

„Dat is al één voordeel, hij houdt de dieven van ons huis, moeder,” merkte vader droogjes op, „maar breng-em nou maar gauw in 't schuurtje, dan kunnen we morgen eens zien hoe het dier zich gedraagt.”

„Kom, Paljas, kom mee met 't baasie.”

„O, Paljas, heet-ie zoo?!” schaterde Jo luid, „zoo'n malle naam,” en allemaal riepen: „Paljas! Paljas!” en vlogen, vol nieuwen angst voor het hevig blaffen van den hond, de trap op.

„Weest toch stil, jullie maken 't beest nog dol met zoo'n

kabaal," waarschuwde Frans kwaad en trok den hond naar de keukendeur.

„Bij den aschbak liggen een paar kluijjes in een papier, die krijgt de hond van den petroleum-man anders, maar geef ze nou maar aan Paljas," zei moeder wat vriendelijker.

„Sluit de schuurdeur goed, Frans," maande vader kalm. Nu de gang weer veilig terrein was, kwamen de meisjes beneden en gingen met moeder naar binnen.

„Hoe komt Frans daar nu toch toe," zuchtte moeder opnieuw, „als 't nog een aardig klein hondje was, maar zoo'n wild dier!"

„Ja moeder, je oudste heeft ook al voor een bijzondere verrassing gezorgd, wie zal er nu volgen," schertste vader en hij bemerkte niet, dat Suus verlegen haar vuurrood gelaat afwendde.

„Ik zal morgen wel eens met Frans praten, misschien valt 't dier nog mee, hij was nu ook in zoo'n vreemde omgeving," zei hij geruststellend.

Hij wilde Frans niet dadelijk alle vreugde over zijn koop ontnemen, daarom zweeg hij nu nog over de hondenbelasting, die dit luxe beestje meebracht.

Er bleef een gedrukte stemming onder het avondeten. Frans poogde nog even allerlei lofuitingen over den nieuwen huisgenoot te verkondigen, maar het dof-dreigend nijdig hondengebas, dat uit het schuurtje door den stillen avond drong, deed hem spoedig zwijgen.

„Hij kan er toch niet uit?" vroeg Jetta bang, maar Riekje suste goedig: „Wel nee, hij ligt immers vast, 't kan wel een aardige hond zijn, als-ie een beetje gewend is."

Suus, die weer al de ellende van het verloren geld voelde, at ook zonder haar gewone geestige opmerkingen haar boterham. 't Was niets prettig meer met al die rijksdaalders, dacht ze, had oom Jan ze maar niet gestuurd.

7. VAN SCHRIK EN TELEURSTELLINGEN

Den volgenden morgen speelde Jetta in de huiskamer met haar poppen. In een lange rij zaten ze op den divan, daar waren er vijftien in alle verscheidenheid van leeftijd en uiterlijk. Baby-poppes die in een simpel hemdje spartelden, dame-poppen met polka-haar, kleurige japonnen en satijnen schoentjes en oude verformfaaide lievelingen, die de sporen van aardsch leed al toonden door het gemis van arm of been en daarom door Jetta met teedere zorg vertroeteld werden. Op de eereplaats, tegen het mooiste divan-kussen, pronkte het nieuwste kind, een Japansch popje in roodzijden kimono. Het was een geschenk van grootmoeder, die het lang bewaard had als een herinnering aan een reis van haar zoon. Rustig leunde de Oostersche schoone met haar scheeve oogjes naast haar westersche zusters en luisterde even aandachtig naar het vroolijke wijsje, dat moeder Jetta haar veelsoortige kinderen voorzong.

Niemand hoorde het dof-grommend geluid in de gang, niemand vermoedde een naderend vreeselijk gevaar.

Plots werd de kamerdeur opgedruwd en met groote sprongen rende Paljas langs de meubelen, rook en snuffelde, beet woest in een voetkussen, zette zijn pooten op vaders leunstoel en smeed in zijn wilde bewegingen een rank bloemtafeltje om. Bevend van schrik, vluchtte Jetta de kamer uit, haar kinderen aan den woesteling overlatend, die nu de poppen-schaar ontdekte. Met één sprong was Paljas bij den divan, en gooidde zonder enig medelijden onbarmhartig Jetta's kindertjes uit elkaar, zijn natte hondenneus veegde zoekend langs zijn weer-

looze slachtoffers, tot hij het mooie Japanneetje beet kreeg. In een ondeelbaar oogenblik knarste het fijne kopje tus-schen zijn sterke, scherpe tan-

den, het roodzijden lijfje bengelde uit zijn halfopen bek. Op Jetta's geschreeuw was moeder, die in de keuken het gehakt voor Zondag bereidde, naar de huiskamer gevlogen, met den bal vleesch in haar hand.

Juist kwam ze op het vreeselijk gebeuren, ze zag het poppekopje tusschen de scherpe tanden van het beest en in haar ontzetting smeed ze Paljas den bal gehakt toe, misschien was het popje nog te redden. Maar de scherpen van den poppekop liet Paljas naast het heerlijk hapje vallen, dat, met de rest van den ongewonen kost, in zijn hondenmaag verdween. Met den moed der wanhoop joeg moeder hem met dreigende scheldwoorden de kamer uit, waar hij eerst nog een nieuwen onderzoekingsstocht deed, welke alleen een sliert wollen franje van een gordijn opleverde. Toen rende hij in woeste sprongen de gang in, waar Jetta doodsbleek bij de voordeur neerhurkte. In een ommezien had ze deze geopend om zelf naar buiten te vluchten en baande meteen den weg voor den hond, die juichend blaffend langs het beangste kind het voortuintje uit stooft en de straat in draafde.

Moeder, die hem gevolgd was, trok Jetta binnen en smeed de voordeur toe.

„Die komt er nooit meer in, daar kan-ie op rekenen, dat is geen beest om in huis te houden, 't is verschrikkelijk,” hijgde ze opgewonden.

Ze gingen samen naar de kamer en Jetta hurkte snikkend neer bij 't onthoofde poppekind, haar mooie Japanneesje!

„Och, och, 't kopje is totaal vernield, kijk, wat een schilfers, 't grootste deel schijnt 't monster te hebben doorgeslikt, de andere poppen zijn er nog goed afgekomen,” en moeder zocht de kamer rond, waar ze hier en daar nog meer sporen van den woesteling vond. Het omgevallen bloemtafeltje was nog ongeschonden gebleven, de roodaarden pot met de clivia was gelukkig voor de weke-

lijksche schoonmaakbeurt in de keuken, merkte moeder op en zij troostte Jetta met de belofte van een nieuw kopje op het poppenlijf. Het kind droogde haar tranen, bergde bedroefd het roodzijden rompje in een doos en zette de overige kinderen weer op den divan, maar haar prettig spel was voorgoed verstoord en zij zocht dien morgen maar troost bij moeder in de keuken.

„Mijn lekkeren bal gehakt ben ik ook kwijt, o, Frans heeft 't stellig niet geweten dat het zoo'n Paljas was,” zuchtte moeder en bezorgd wachtte zij de thuiskomst van haar kinderen af.

„Nee, zoo'n wild dier konden ze niet houden, onmogelijk!”

Met hun vijven gingen ze na schooltijd naar het politie-bureau. Jo met Ems en Suus en Fem met Truus, de twee vriendinnen.

„Durf jij 't vragen?” zei Suus zenuwachtig.

„Ik wel, we zijn geen dieven,” deed Ems vol durf, maar haar moed zakte wel eenige graden, toen ze door de wijd-open deur van het politie-bureau de breed-steenen gang binnenstapte. Op hun teenen slopen ze de gang door, hun hooge meisjes-stemmen dempten zich tot gefluister; aan het eind der gang zagen ze in een ruim vertrek, waar een zevental agenten zich onledig hield met couranten lezen en rooken.

„Wel, jongedames, wat is er aan de hand, toch geen ongeluk? Of is er een fiets gestolen?”

Hè, wat gelukkig dat de agent zelf begon en een beetje moediger stapte Ems naar voren en begon: „Mijn zuster heeft gisteren een rijksdaalder verloren, meneer, en nu komen we hier eens vragen....”

„Of wij er een gevonden hebben....?” lachte de agent.

„Nee,” viel Jo haastig in, „of u er ook iets van gehoord heeft, ik bedoel of de vinder hem hier gebracht heeft.”

De agent haalde zijn schouders op. „Is 't dat?”

Een uit den kring kwam er nu ook bij. „De gevonden voorwerpen worden hier niet altijd gebracht, jonge juffrouw, er is hier gisteren niemand met een gevonden rijksdaalder geweest.”

„De rijksdaalders lijken te veel op elkaar, daarom brengen de vindere ze hier niet, ze kunnen ze niet uit elkaar houden,” merkte een derde agent op gemaakt-ernstigen toon aan, maar de anderen verborgen hun lach achter de couranten.

Suus keek teleurgesteld, ze kampte met haar tranen.

„Wanneer heeft u 't geld verloren?” vroeg de eerste agent nu meer zakelijk.

„Gisteren vóór ik naar school ging, ik heb dadelijk overal gezocht in huis en op straat.”

„Misschien ligt 't wel ergens thuis, zoek u nog maar eens goed,” troostte de agent.

„Maar als er eens iemand mee komt,” zei Fem, „denkt u dan aan ons, hooren wij 't dan?”

„Zeker, de lijst van de gevonden voorwerpen kunt u immers in de couranten volgen, maar ik wil uw adres wel even noteeren.” En met een knipoogje tegen zijn kameraden, schreef hij het opgegeven adres in een beduimd zakboekje.

„In orde, dames,” de agent sloeg aan en de vijf meisjes verlieten door de lange gang het bureau.

„Hè, wat vond ik dat eng,” riep Truus buiten.

„Wat keken ze, 't was net alsof ze ons uitlachten,” beeerde Ems.

„Hij heeft toch ons adres opgeschreven, dat doen ze toch niet voor niks,” gaf Jo hoopvol voor.

Suus hoorde alle opmerkingen zwijgend aan, maar ze besloot nu alles aan moeder te vertellen.

„Waar komen jullie zoo laat vandaan, 't is al kwart voor éénen,” begroette moeder het drietal.

„We zijn naar het politie-bureau geweest,” vertelde Suus dadelijk tot groote verwondering van Ems en Jo.

„Naar het politie-bureau? Toch geen ongeluk gebeurd, wat moesten jullie daar doen?”

Ontsteld riep moeder deze woorden uit; welke ramp zou er nu weer volgen na al het onheil, dat die Paljas vanmorgen al gesticht had!

Toen vertelde Suus alles wat er gebeurd was, en Jo kon niet nalaten om de manier, waarop Suus haar rijksdaalder had willen besteden, in een gunstig daglicht te stellen.

„'t Is erg jammer, kind, maar daarvoor hadden jullie toch niet dadelijk naar het politie-bureau moeten loopen, 't was te verwachten dat dit een vergeefsche tocht zou zijn, er zal wel eens meer los geld gevonden worden dat niet op het politie-bureau terecht komt.”

„Hij kan wel in een riool gerold zijn en dan is-ie voor-good verdwenen,” merkte Ems op.

„We beleven van alles met onze rijksdaalders,” en moeder vertelde nu welke verwoestingen de koop van Frans aangericht had.

De meisjes schrokken er van en Ems hoopte dat het akelige beest nooit terugkwam.

„Maar dan heeft Frans ook niks, dat is jammer,” vond Jo.

„Evenals Jetta,” viel Ems in.

„Jetta heeft Tak-madammeke een goeden dag bezorgd en dat is iets moois,” zei moeder glimlachend.

„Had ik dat ook maar gedaan!” zuchtte Suus.

„Daar hoor ik vader thuiskomen, we kunnen dadelijk eten,” en moeder haastte zich nog hoofdschuddend over het nieuwe ongeluk naar de keuken.

„Vertel u 't straks maar aan vader, moeder, Frans weet 't ook niet,” fluisterde Suus haar moeder nog toe.

„Waar is Frans?” vroeg vader, toen hij de meisjes vroolijk groette.

„O man, die is uit om zijn hond te zoeken, maar we kunnen met 't eten niet wachten tot hij thuis komt,” riep

moeder, en Jetta vertelde, weer geheel vervuld van het vreeselijk gebeuren, de ramp, die over haar mooiste poppekind gekomen was.

Met donker gezicht hoorde vader alles aan en besloot straks eens met Frans te spreken en eens nadere inlichtingen omtrent de gewoonten van Paljas in te winnen.

„Als de aard van 't beestje zoo moorddadig en vernielzuchtig is, moet Frans toch begrijpen dat we zoo'n huisgenoot liever weer gauw kwijt zijn,” zei hij tot groote geruststelling van Jetta.

„En wanneer hooren we nu vandaag de overige verrassingen?” vroeg vader, toen moeder na het bidden de kleinsten bediende.

„Twee weten we al, van Frans en Jetta, maar Jetta's verrassing lijkt me toch nog de beste toe,” ging hij voort met een schalksch knipoogje tegen zijn dochttertje.

De arme Suus keek hulpzoekend moeder aan en Ems en Jo probeerden met een grapje te antwoorden.

Maar moeder zei kalmpjes: „Als we vanmiddag rustig bij elkaar zitten, dan moeten de anderen opbiechten. Ems en Jo helpen mij eerst met appels en aardappelen schillen, voor Suus heb ik ook nog een karweitje en Riekje moet een paar boodschappen doen.”

„Maar ik wil er bij zijn, als de geheimen worden onthuld,” lachte vader, en hij keek zijn troepje eens rond.

„Er scheen iets niet in orde en dat was niet alleen door dien hond,” dacht hij.

Een uur later kwam Frans zonder Paljas thuis. De hoop om deze bij de tuinpoort van zijn vorig tehuis te vinden was niet verwezenlijkt en daarna had Frans vele straten doorkruist, maar nergens vond hij een spoor van den hond. Mistroostig keerde hij terug en at in de keuken zijn warm gehouden middagmaal en luisterde onderwijl naar vader, die hem met vriendelijke woorden trachtte te overreden weer afstand van Paljas te doen.

„'t Is geen hond voor ons gezin, jongen, de meisjes en

vooral Jetta zullen bang voor hem blijven," voorspelde vader.

„Ik kan 't toch probeeren, als-ie wat ouder wordt zal-ie wel kalmer worden, hij is hier ook nog zoo vreemd, Fred zei ook, dat-ie niet woest was en ik heb-em nog maar één dag, en ik geloof nooit dat Fred m'n rijksdaalder weer teruggeeft en dan heb ik niks." Frans hilde bijna bij dit laatste argument.

En vader kreeg medelijden met zijn jongen en verdrietig dacht hij ook aan Suus, waarvan hij nu door moeder wist dat zij ook niets had bereikt met haar rijksdaalder.

„Ja, jongen, 't is een moeilijk geval, we zullen eerst afwachten of de hond terugkeert en dan kunnen we zien hoe hij zich verder gedraagt, misschien valt 't mee," besloot vader voorloopig.

Nadat de gewone Zaterdagmiddag-bezigheden verricht waren en zij allen gezellig een kopje thee dronken, was 't gewichtig oogenblik voor de drie meisjes gekomen om hun inkoop te toonen.

„Eerst Ems," riep Suus, maar Jo was haar oudste zuster al voor en hield triomfantelijk haar mooi lila-etui omhoog en vertelde er dadelijk bij: „Ik heb twee dubbeltjes in het radio-busje bij Truus gedaan en voor twintig cent getraceerd op school en hier is nog wat voor Jetta," en zij duwde Jetta een half reepje chocolade in de hand.

„Kijk die Jo eens, wat een fijn dingetje is dat," riep moeder bewonderend, blij dat er tenminste een rijksdaalder goed besteed was.

„En voor een goed doel kon er ook iets af en anderen heeft ze nog laten smullen," schertste vader, „hoe kom je zoo bij dat radio-busje?"

„Door Truus," lachte Jo vroolijk, en ze genoot met glinsterende oogen van de goedkeuring die haar koop verwierf.

Ems en Suus vonden het etui ook beeldig en Suus probeerde onbevangen haar bewondering te toonen.

Nu kwam de kraag van Ems voor den dag en hoewel ze handig het gaatje in 't weefsel poogde te verbergen, het scherpe oog van Jo ontdekte het al spoedig.

Ems merkte verkleinend op: „'t Is met een enkel draadje onzichtbaar gemaakt,” maar tot haar schrik vond Jo nog meer overbodige gaatjes in het kantweefsel. En de manchetjes bleken nu smoezelig.

„Zie je 't, Suus, daar en daar één en de kraag is verkleurd ook, de eene kant is veel meer crème dan de andere; ik geloof ook niet dat-ie jou past,” en Jo hing Ems den kraag om de schouders.

Toen zagen ze allemaal, dat het een kraag was voor een laag-uitgesneden japonhals en niet voor de meeraangesloten fluweelen jurk van Ems.

Tranen sprongen in Ems' oogen, nu ze allen wisten, wat ze zelf reeds gevreesd had, dat haar koop een dèstillusie bleek te zijn.

Innerlijk woedend dat ze tegenover de anderen nu zoo'n dwaas figuur sloeg, probeerde ze met onverschillig gebaar den veroordeelden kraag weer in het vloeïg papier te vouwen en ze luisterde niet naar Riekje's troostende woorden: „De kraag is toch beeldig, Ems, hij kan heel goed op je zomerjurk.”

„Zeker,” viel moeder nu ook bij, „als-je de bovenwijdte wat inrimpelt, past-ie stellig.” Ze begreep echter niet hoe Ems, die zich zoo zelfbewust kon aanstellen, zich zoo'n verkleurde winkeldochter in de handen liet stoppen.

„Heb-je de bon nog, dan kan het garnituur geruild worden.” Dat was een hoopvol lichtpunt in de duistere kraaggeschiedenis.

Ems kleurde, de bon had ze verscheurd.

„Wat dom,” spotte Jo, maar moeder wenkte waarschuwend en zei opgewekt: „Nou Riekje nog, die heeft de heele week zoo stilletjes gedaan!”

Met hoogroode kleur vouwde Riekje een pakje open en toonde aan moeder — twee grijs-wollen jongensmutsen! Allemaal begonnen ze te lachen.

„Moet Frans er daar ééntje van passen?” grapte vader en Jetta griste een muts van de tafel en zette deze op haar polkapruikje.

„Nou, meisje, vertel eens, daar zit meer aan vast, voor welke jongensbollen zijn ze bestemd?” drong moeder zeer nieuwsgierig.

Een beetje verlegen begon Riekje haar mededeelingen. Na lang beraad met de handwerkjuffrouw was de rijksdaalder besteed voor de twee zoontjes van een gezin, dat door ziekte van den vader in armoede was geraakt. De vrouw werkte elke week een dag bij de hospita van de handwerkjuffrouw en hierdoor was deze met de treurige omstandigheden van het gezin bekend geworden. De jongens waren op school en de juffrouw wist, dat, behalve meerdere aanvulling van winterkleeren, twee warme wollen mutsen zeer welkom waren. En ze wist ook, dat ze er Riekje heel gelukkig mee maakte door haar dit voorstel te doen.

„U vindt 't toch wel goed, moes, mag ik ze er straks heen brengen?” met deze vraag besloot Riekje haar verhaal.

„Prachtig hoor, wat zullen die jongens blij zijn, dat heb je goed bedacht saampjes met de juffrouw, maar nu heb je niets voor je zelf, evenals Jetta, heb je daar nu geen spijt van?”

„Ik vind 't eenig, moe, de kinderen hebben zulke leelijke ouwe kleeren aan, maar Zondags zien ze er wel knapper uit en nou zullen ze er met de mutsen heelemaal netjes uitzien,” beweerde Riekje vroolijk.

„Breng ze er dan maar gauw heen, voor het donker wordt,” zei vader hartelijk.

Toen Riekje de kamer verliet om zoo spoedig mogelijk de mutsen aan het bedoelde adres te bezorgen, roemden

Suus en Jo vol waardeering de onzelfzuchtige daad van hun jonger zusje.

Maar Ems schampte in verborgen wrevel: „Ik dacht wel dat ze precies dat rijke meisje uit het verhaaltje zou nadoen!”

„Riekje doet niemand na, ze denkt altijd eerst om een ander, veel meer dan wij,” riep Suus verontwaardigd.

„Ze heeft in ieder geval verstandiger gehandeld dan jij, die je een kapotten verkleurden kraag in handen laat stoppen,” vinnigde Jo wreed en Frans, die al dien tijd wrevelig op de orgelkruk had zitten draaien, voegde er nu ook een woordje aan toe.

„Ems weet altijd alles zoo goed, Jo, maar nu is ze toch met haar meisjes-prullen-kooperij netjes bedot.”

„Of jij niet bedot bent, met zoo'n afschuwelijk mormel van een hond, ik hoop dat 't dier nooit terugkomt, dan heb jij ook lekker niks,” smeed Ems er woedend uit.

Frans begon op te stuiven, maar vader kwam vermanend tusschenbeiden.

„Nu geen gekibbel, kinderen, en geen hatelijke verwijten, daar worden nooit gemaakte fouten door verbeterd. De rijksdaalders hebben ons eigenaardige verrassingen gebracht, nietwaar, moeder, en wie zou er nu 't beste van jullie aan toe zijn?”

„O vader, Riekje,” bekende Jo openhartig.

„Tenminste veel beter dan ik,” zei Suus bedrukt.

„Jullie vergeten Jetta,” merkte moeder op.

„Wat heb ik vergeten?” vroeg het kleine ding, dat geheel verdiept was in een bewonderend onderzoek van het lila-kleurig etui en moeders woorden maar half hoorde.

„Onze Jetta had ook vergeten aan zich zelf te denken, toen ze aan 't orgelvrouwtje haar gulden gaf,” herhaalde moeder prijzend.

„Tak-madammeke is immers arm, zei Antje,” en Jetta, die door het poppen-drama eigen gulheid tegenover het

orgelvrouwtje al vergeten scheen, herinnerde zich dit gebeuren nu weer en ze vroeg aan moeder of ze nog eens een heeleboel aan 't orgelvrouwtje geven mocht.

„We zullen nog wel eens aan haar denken,” beloofde moeder glimlachend.

„Als we weer eens zulke kapitalisten zijn, maar dat zal vooreerst wel niet gebeuren,” schertste vader en stopte zijn pijp.

„Wat zullen de jongens blij zijn met die mooie mutsen,” begon Jo weer, „ik wou die gezichten wel eens zien.”

„'t Is net zoo iets als in 't verhaaltje, maar Riekje zal er wel niet zoo akelig van gedroomd en zoo lang over gedacht hebben,” beweerde Suus hartelijk.

„Riekje heeft oprecht getoond, dat ze alles missen wilde en heel eenvoudig in praktijk gebracht, dat het zaliger is te geven dan te ontvangen,” zei moeder zacht.

Jo knikte, ze was nog heel blij met haar etui en ze wist ook wel dat moeder het koopen van een etui niet veroordeelde, maar haar hart was vol lofprijzing over haar jonger zusje en ze had nu dubbel medelijden met Suus.

Frans hoorde alles mokkend aan en wilde met een onverschillig: „Nou, 't is afgehandeld,” de kamer verlaten. Maar vader hield hem tegen. „Ho-ho, mannetje, wacht eens even, ik geloof dat 't nog niet afgehandeld is. Ik begrijp heel goed, dat het geld, door oom Jan aan jullie gestuurd, niet aan allen zooveel plezier heeft gebracht als verwacht werd. Dat blijkt nu wel aan het einde van deze week en het spijt moeder en mij natuurlijk dat het niet door allemaal „goed” besteed is. Het is altoos moeilijk om onverwacht verkregen rijkdom in elk opzicht „goed” te besteden, dit geldt niet slechts voor oudere menschen, maar ook voor jonge. Maar ik geloof toch zeker, als jullie allemaal wat meer aan de woorden van den Heere Jezus gedacht hadden, dat jullie plezier nu grooter zou geweest zijn.

We behoeven immers geen schatten te bezitten om de

woorden van den Meester te hooren: „Wat gij aan een Mijner minste broederen gedaan hebt, dat hebt gij aan Mij gedaan.”

De Heere Jezus vraagt niet altijd groote offers van ons. Ook de kleinste gave in Zijn dienst besteed, op Zijn altaar neergelegd, heeft waarde voor Hem. En alles wat wij met 'n bereidwillig hart Hem aanbieden, geeft meer vreugde dan aan eigen wenschen en begeerten te voldoen.”

Moeder knikte toestemmend op vaders vriendelijke woorden en zij voegde er in een zelfden toon bij: „Daar zullen ze ook zeker aan leeren denken, vader,” en vol vertrouwen zag ze haar oudste kinderen aan.

Frans' gezicht verhelderde, even duwde hij zijn onrust om Paljas weg en een hoopvolle gedachte doorflitste weer zijn brein: „Als-ie terugkomt en rustig en mak wordt, zullen ze allemaal plezier van den hond hebben, allemaal!”

Maar Ems verliet nu de kamer om haar ongelukkigen inkoop op te bergen. Nòg was ze woedend op de winkeljuffrouw en ze besloot nooit weer een voet in die zaak te zetten en de spot in de oogen van Jo en misschien Maandag ook in die van haar vriendin, kwelde haar als een hevige vernedering. Wel wekten vaders ernstige woorden een vleugje van zelfbeschuldiging op in haar hart, zelfbeschuldiging dat ze dadelijk alle voornemens om nu ook aan anderen te denken overdreven en onnoodig gevonden had, maar haar wrok en teleurstelling overheerschten nog deze betere gedachten.

Nog laat op den avond werd er gebeld. Vader ging naar de voordeur en even later hoorde Frans, die nog op was, de stem van Ben.

„Je hond is dood, Frans, overrejen door een bus!” Zonder eenige voorbereiding riep Ben opgewonden zijn vriend deze akelige tijding toe.

„Kom maar eerst eens binnen,” kalmeerde vader en in de kamer begon Ben geregelder te vertellen wat er gebeurd was.

„Vanmiddag om vijf uur liep ik op de markt en opeens daar zie ik Paljas, een vent hield-em vast. Ik zag 't dadelijk aan zijn halsband, dat-ie 't was en ik ging den kerel achterna. 't Leek net die liedjeszanger, die Vrijdags bij ons in de straat komt. „Kst, kst, Paljas, Paljas,” riep ik en jò, of de hond blafte; nou, hij rukte als een dolle aan 't koord, de kerel rolde haast omver. Woedend keek-ie-om en ik schreeuwde: „Geef die hond hier, 't is jouw hond niet!” En bassen dat Paljas deed, vooral toen die vent-em weer aan zijn halsband vasthield. Meteen komt er een agent om den hoek van die zijstraat, jò en die kerel natuurlijk bang, dat snap je, Paljas was in een oogenblik los en de vent smeerde-'m.”

„Nam de politie toen den hond mee?”

„Wel nee, 't beest rende de markt over en ik kon-em niet inhalen, en toen ik de markt overstak om een korteren weg te nemen naar huis, stonden er een heeleboel menschen op het plein waar die groote bus stopt.”

„En is-ie daar overreje?” vroeg Frans ademloos.

Ben knikte. „Een agent nam 'm mee naar het asyl en ik zei tegen-'m dat ik wist van wien die hond was.”

„Leefde-ie toen nog?” huilde Frans half.

„Nou, de agent zei van wel, maar toen we bij het asyl kwamen was-ie dood, morsdood, den halsband kon je terughalen, zei de agent, ik heb je adres opgegeven!”

Frans lag met 't hoofd op de armen op tafel.

„Nou heb-ik niks, nou-is-tie dood!” jammerde hij.

„'t Was toch een woesteling!” begon Ben trøostend.

„Fred zei dat-ie zoo waaksch was en dat-ie niet altijd wild was,” nokte Frans.

„'t Is gemeen van

Fred, hij heeft je bedrogen, 't waren allemaal leugens," viel Ben opeens uit.

„Wat waren allemaal leugens," vroeg vader, „wist jij meer van den hond?"

„Ja, maar Frans had 'm al gekocht en toen hoorde ik alles van de zuster van Fred. Het beest maakte alles kapot als-ie binnen was, 'n mooien bontmantel heeft-ie ook stukgebeten en de pantoffels sleepte-ie weg en de kinderen waren allemaal bang. En de vader van Fred is naar het buitenland voor zijn zaak, anders had Fred den hond al lang moeten opruimen!"

„Ah, daarom was 't een koopie," begreep vader en toen tegen Frans: „Kom vent, wees nou maar flink en denk er maar niet meer om."

„Hij zal mijn rijksdaalder teruggeven," en Frans balde zijn vuist.

„Dat doet-ie vast niet, jò," zei Ben.

„Nee, vooral niet nu de hond dood is," stemde vader toe, „de koop was gesloten, Frans, gedane zaken nemen geen keer. Pas nu maar op, dat je niet meer zoo overijld handelt."

Maar de vriendelijke troostwoorden van vader en moeder hadden op dit oogenblik geen luisterend oor en vervuld van hevige woede tegen Fred, wien hij het Maandag zou inpeperen, zocht Frans zijn kamertje op en het duurde lang voor de slaap vergetelheid van verdriet bracht.

Zoo eindigde die Zaterdag geheel anders dan allen verwacht hadden, en al het verdriet, dat door de oudsten voor de rijksdaalders was ingeruild, dempte de vreugde van de jongere kinderen.

Vader en moeder konden niet nalaten er nog eens over te praten toen ze alleen waren. Voor moeder was 't een groote teleurstelling, dat nu juist de drie oudsten zoo onverstandig met 't geld omgesprongen hadden, want al had Suus haar doel niet bereikt, het koopen van glacé handschoenen zou toch een komischen indruk gegeven hebben.

„Die Suus,” lachte vader hartelijk, „maar de reden was toch niet zelfzuchtig, moeder, al was 't een dwaas plan.” „Gelukkig dat de drie anderen geen dwaasheid hebben uitgehaald.”

„Jo, als gewoonlijk echt practisch overwogen, zich zelf niet vergeten en toch ook om anderen gedacht, die kunnen we later een kapitaal toevertrouwen, maar met Jetta moeten we nog een beetje voorzichtig zijn,” schertste vader.

„En Riekje dan?” Over moeders gelaat gleed een gelukkig glimlachje bij deze vraag en zonder antwoord af te wachten vertelde zij hem van het goede rentmeesterschap van haar dochttertje.

„Ze kwam zoo opgetogen terug van het bezoek aan dat arme gezin en ik was blij dat Ems haar schampere woorden verder inhield en Riekjes stemming niet bedierf. Toen ik met haar alleen was, vroeg ze mij of ik toch niet van haar dacht dat ze slechts dat rijke meisje uit 't verhaaltje nadeed. „O, moes, ik vond 't zoo heerlijk om zooveel geld voor den Heere Jezus te kunnen besteden. Ik was eerst wel een beetje bang dat u 't niet goed zou vinden en dat de anderen mij allemaal zouden uitlachen, maar toen ik hoorde dat u op Jetta heelemaal niet boos was, was ik maar blij dat ik de mutsen gekocht had. — Als ik groot ben en veel geld verdienen kan....”

„Krijgen alle arme jongens warme mutsen van Riekje,” vulde vader lachend aan.

„Dat zei ze niet precies, maar het is toch heerlijk dat ons Riekje zoo'n onbaatzuchtig karakter heeft en dat ze jong reeds toont naar des Heilands woorden te willen handelen.”

Vader knikte dankbaar, hij twijfelde geen oogenblik aan de goede voornemens van zijn dochttertje.

„Zou jij nog niet eens met dien Fred praten, hij heeft Frans toch leelijk bedrogen?” begon moeder weer.

Vader schudde langzaam afwerend het hoofd. „Ik heb er over nagedacht, moeder en mijn eerste opwelling was

om dien jongen eens flink den mantel uit te vegen. Maar ik vind het nu toch beter om Frans alleen dat zaakje te laten opknappen. De kinderen vonden 't heerlijk om ieder met hun rijksdaalder zelfstandig te kunnen handelen en nu vind ik 't ook nuttig voor ze om de gevolgen van die zelfstandigheid alleen op zich te nemen."

Moeder begreep vader, hij had gelijk, maar het deed haar toch leed, dat haar jongen, evenals Ems en Suus, zoo door „schade en schande" wijzer moesten worden.

8. DE LAATSTE RIJKSDAALDER

De fel-neerstriemende regen buiten en een gedrukte stemming binnen vertroebelde de prettige Zondags-sfeer, die er bijna altoos was.

Ems kwam beneden in een daagsche jurk; om 't weer gaf ze voor, maar moeder begreep 't beter en liet haar begaan. Het zou ook zoo verrukkelijk geweest zijn om met een even fraaien kraag als Fem, op een fluweelen jurk te pronken. Maar diep achter een stapeltje linnen-goed lag Ems' dèstillusie. Frans en Suus toonden ook al geen vroolijke gezichten, al probeerde Suus nog plagend Jo toe te voegen: „Gaaf 't etui ook mee naar de kerk?" Moeder bleef met Jetta thuis en hoopte dat èn het weer èn de innerlijke donkere buien zouden opklaren. Maar die hoop werd niet verwezenlijkt. Geen zonnestraal scheurde de dreigende wolken-massa, van waar uit steeds heviger de regen neerplaste en de kinderen moesten den heelen middag zich thuis bezighouden. Maar de trieste stemming bleef hangen, de lectuur boeide niet en 't spel vlotte niet.

Tot Jo opeens vroolijk-grappig uitriep: „De regen be-daart, kinderen en daar komen Riekjes mutsen aan-wandelen!"

Als een welkome ongewone afleiding zagen allen nu twee jongetjes het voortuintje binnenstappen.

„Laat ze maar binnen, Riekje, ik wil de jongens wel eens

„We komme appels brenge”

zien,” zei moeder en allen wachtten nieuwsgierig. Riekje opende vlug de voordeur en groette blij haar nieuwe kennissen.

„Dag Teun, dag Ko!”

„We komme appels brenge, die benne voor u, voor de mutsen,” begon de grootste, terwijl hij zorgvuldig zijn voeten schoon stampte op de gangmat.

Toen diepte hij met zijn roode knuistje een appel uit zijn breed-uitpuilenden jaszak en wenkte bazig tegen zijn broertje: „toe-nou....”

En deze werkte nu ook een grooten appel uit zijn zak en stak hem Riekje toe.

„’t Benne zure, moeder heeft ze op de markt gekocht,” vertelde hij, toen ze achter Riekje de gang instapten.

„Zoo, nou die lust ik erg graag,” lachte Riekje vroolijk

en zij duwde het tweetal, dat aarzelend verlegen bij de open kamerdeur bleef staan, naar binnen.

„Hier zijn ze, moeder, Teun en Ko,” stelde ze voor, „kijk eens wat een prachtige appels!”

„Wel, dat is aardig van jullie,” en moeder knikte de jongens vriendelijk toe.

Teun trok de nieuwe muts van zijn bol, maar Ko duwde hem nog dieper over zijn vlaskopje.

„Afzetten, toe jô,” en Teun voerde zelf zijn bevel uit, door hardhandig zijn broertje's hoofddekseel af te trekken. „Ze benne voor Zondag, daags hebbe we 'n ouwe pet op,” legde hij uit, vrijmoedig den kring vreemde menschen opnemend.

„Ze staan keurig, hoor, lekker warm, willen jullie een koekje?” en moeder liet Suus een Zondagsch koekje presentereen, wat gretig opgepeuzeld werd.

„Hebben jullie nog zusjes thuis?”

„Twee, juffrouw, ze benne nog klein, één leit in de wieg, die schreeuwt altijd,” zei Teun minachtend.

„Och, dan is ze zeker ziek?” zei Jetta meewarig.

„Moeder zegt, dat ze stout is,” wist Ko heel wijs en keek bewonderend naar Jetta's prentenboek.

„Wil je 't eens zien?” en Jetta toonde haar boeken.

„Hij ken niet eens lezen, hij zit in de eerste en ik al lang in de tweede,” zei Teun vol meerderheid, „hij ken alleenig plaatjes kijken.”

„Maar dat doe jij toch ook wel graag,” zei Suus een beetje plagend.

Teun haalde zijn schouders op, maar loerde toch begerig naar de mooie platen in het dierenboek.

En weldra waren ze allen bezig om de vreemde jongetjes een prettig uurtje te bezorgen en zelfs Ems keek belangstellend toe en verwaardigde zich ook om een vriendelijk praatje met ze te maken.

Toen het tweetal in den schemeravond vertrok met eenige prentenboekjes en een zakje koekjes voor het zusje, bleef de opgeveerde stemming tot moeders blijd-

schap heerschen en op den gewonen tijd ging ze opgewekt met vader en de drie oudsten in den grijzen regenavond naar de kerk. —

Veel later dan de anderen kwam vader thuis.

„Ik ben opgehouden,” zei hij, „door een van de diakenen, die vertelde mij een treurige geschiedenis.

Misschien weten jullie, dat in de Stationsstraat zoo'n korte doodlopende steeg is, nu, daar wonen boven een auto-garage een paar oude menschjes. De man, die al diep in de zeventig is, doet nog hier en daar wat tuinarbeid en zijn vrouw, een kras oudje, houdt het huishoudinkje nog aardig in orde. En nu heeft me daar die ouwe ziel, vanmorgen even voor kerktijd, een brandend petroleumstel omgestooten. Ze waren beiden zoo ontdaan van schrik, dat ze totaal niets konden doen en in een oogenblik stond het heele kamertje in lichte-laaie. Gelukkig bemerkten de overburen heel spoedig de ramp en hadden op hun hulpgeroep de oude menschen even snel uit hun brandende woning gehaald. Maar van hun armelijken inboedel is ongeveer niets gered, enkele kleedingstukken werden door de helpende handen nog haastig weggerukt, maar het vuur verspreidde zich dadelijk door de kleine ruimte, zoodat toen de brandweer aanrukte, deze alleen de autogarage kon behouden. En nu zitten de twee oude stumperds, versuft door schrik en angst, beroofd van alles, bij hun vriendelijke bureu, die, hoewel zelf heel klein behuisd, hun zonder eenige bedenkingen onderdak boden.”

„Vreeselijk om op je ouwen dag nog zoo iets te beleven,” zei moeder vol medelijden.

„Ja, en 't ergste is dat ze hun inboedeltje ook niet verzekerd hadden, ze zijn dus letterlijk van alles beroofd, behalve wat kleeren!”

„Och, och, ze hebben zeker geen premie kunnen betalen, maar nu zullen ze op een andere manier geholpen moeten worden, nu ze van geen assurantie-maatschappij schadevergoeding ontvangen.”

„Ja, de diaken vertelde mij dat er morgen een advertentie in een der couranten komt, waarin om hulp zal worden gevraagd. Alles is natuurlijk welkom, huisraad, dekens, kleeren of giften in geld. Kijk morgen de linnenkast maar eens na, moeder, misschien kunnen we ook wat missen. Een van de kerkeradsleden had al een kleine woning op 't oog, want die bureu zullen ze wel niet lang kunnen huisvesten.”

De kinderen hadden onder allerlei uitroepen van medelijden vaders woorden aangehoord en Jetta vroeg of die arme verbrande menschen nog armer waren dan Takmadammeke, of ze nu niets meer hadden, ook geen eten?

Vóór moeder Jetta's vraag kon beantwoorden, riep Suus opeens: „O moeder, als ik nou morgen mijn rijksdaalder weer terugkreeg, zou ik-'m dadelijk aan die ouwe menschen geven.”

„Hè, dat kun je makkelijk zeggen, je weet toch dat je dien nooit weer vindt,” smaalde Frans ongeloofig.

„Dat weet je niet, Suus kan ook wel eens een gelukje hebben, verloren dingen komen soms wonderlijk terecht,” zei Ems vriendelijker.

„'t Zou wat,” hield Frans vol.

„Ik doe 't echt, als ik-'m terugvind,” hield Suus eveneens vol.

Moeder lachte. „Een goed voornemen is ook al wat waard, nietwaar vader?”

„Zeker, maar de menschen zijn op 't oogenblik niet door voornemens geholpen, kijk eerst maar eens kasten en koffers na, dat is practischer dan verloren rijksdaalders weg te willen geven,” merkte vader niet zonder eenigen spot aan.

Maandagmorgen was moeder bezig in de slaapkamers. Antje zou den volgenden dag komen om de groote kamer van de drie oudste meisjes een extra beurt te geven en nu deed moeder allerlei voorbereidende werkjes, die ze

nooit aan de werkvrouw overliet. Eerst werd het grote ledikant, waarin Ems en Suus sliepen, zorgvuldig geïnspecteerd, de matrassen afgeschuierd en de onderlagen gestoft. Om de houten wanden van het bed aan den buitenkant ook te kunnen bereiken, schoof moeder het met lichten ruk even van den muur af. Zij bukte zich en slierde met den stofdoek langs muur en plint om de grijze stofpluizen weg te nemen.

Doch wat was dat? De stofdoek ontgleed haar hand en scherp tuurden haar oogen in 't donker hoekje achter 't ledikant.

Wat glinsterde daar? 't Was toch,.... nee,.... 't kon niet,.... dieper bukte moeder zich en greep naar het glinsterende ding tegen de plint aan.

„Nee maar...” met een uitroepje van blijde verrassing richtte moeder zich op, haar hand had een rijksdaalder opgeraapt.

Een rijksdaalder!

Nog ongeloovig eerst, wreef ze met haar schort over het bestofte geldstuk.

„De rijksdaalder van Suus,” mompelde ze halfluid, „hoe is 't mogelijk!”

Nadenkend ging ze alles na. Ja, zoo zal 't gebeurd zijn, begreep ze toen. Al stoeiende met Frans had Suus in haar wilde haast niet gehoord dat de rijksdaalder langs haar rokzak gleed en dadelijk onder 't ledikant verdween, en bij de plint achter den poot van 't ledikant een rustig plaatsje vond.

„Een heel gewoon geval,” vond moeder 't nu, en de meisjes hadden in hun zoeken toch niet het ledikant verschoven.

„Wat zal Suus blij zijn,” dacht moeder en even snel vloog de belofte van Suus door haar denken.

„Nu, 't zal mij benieuwen, hoe

dit weer afloopt," en vol ongeduld wachtte ze den gewonen tijd af, waarop het troepje het voortuintje zou binnenstormen.

Frans keek nijdig door een heftig onderhoud met Fred, die alle schuld van zich schoof en Ems' oogen weerspiegelden ook al geen vroolijk humeur, maar toch keken beiden met evenveel nieuwsgierige verbazing als de anderen naar moeder, die hun na haar vroolijken groet opgetogen toeriep: „Wat denken jullie dat ik gevonden heb?”

„Den rijksdaalder van Suus,” raadde Jo terstond.

„Och kind, onzin,” weerde Ems af.

„Precies geraden,” en triomfantelijk hield moeder den verloren rijksdaalder omhoog.

„O, moes, waar vindt u 'm?” schreeuwde Suus opgewonden, 't was bijna niet te gelooven.

Na moeders verhaal verweten de drie meisjes elkander hun domheid om niet dadelijk het ledikant van zijn plaats te verschuiven, maar moeder zei, dat men immers altijd zoekt waar men het niet vindt.

„Nou kun je die arme menschen blij maken, Suus,” stelde Frans droogweg voor, toen de eerste luidruchtige verbazing stilde.

„Ja, Suus, dat heb je beloofd,” viel Jo bij.

Suus werd vuurrood en staarde verslagen op haar rijksdaalder.

Ze schrok, de vreugde van het terugvinden verminderde meteen.

O, gisteren had ze alles wel kunnen geven, naar 't scheen, want, ze had niets om te geven!

Maar wat leek dat nu heelemaal anders!

Hulpeloos keek ze moeder aan, maar deze zei nog niets, ze wachtte af.

Gisteren leek het zoo heel erg makkelijk, maar nu ze haar gulle belofte tot een daad kòn maken, wat was 't nu vreeselijk moeilijk.

Het was zoo heerlijk om den verloren rijksdaalder weer

op haar hand te voelen, liefkoozend streek ze over het zilver-blanke geldstuk.

„Toe Suus, toon nou-es dat 't geen opschepperij was gisteravond,” drong Frans sarrig aan.

„Kom,” berispte moeder, „jij hoeft dat zoo niet te zeggen tegen Suus, ze moet eerst eens van den schrik bekomen en kan er nog eens rustig over denken!”

Suus kempte met haar tranen, juist kwam vader de voordeur binnen en hoorde spoedig den blijden jubel over het teruggevonden geld.

„Vindt u nou ook niet, vader, dat Suus...” begon Frans opnieuw, maar moeder brak door een waarschuwend wenk zijn zin af.

„Zoo, zoo, dat is goed nieuws op den Maandagmorgen voor Suus,” en vader keek vol vroolijke belangstelling den kring rond.

„Heeft u al wat van die oude menschjes gehoord, vader, waar u gisteravond van vertelde?” vroeg Jo, toen vader geheel op de hoogte was gebracht van deze nieuwe verrassing en de courant openvouwde.

„Er komen al giften in, hoorde ik vanmorgen en op 't kantoor zal vanmiddag onder het personeel een collecte worden gehouden, ik mag mijn vestjeszak wel eens nakijken,” zei vader, met een knipoogje tegen moeder.

„'t Zou fijn zijn als ik nu ook nog wat geven kon aan die stumperds,” zuchtte Riekje verlangend.

Suus stond in stillen strijd, ze voelde dat allen wachtten op haar offervaardigheid nu.

Opeens ontmoette ze Riekjes zacht-grijze oogen, vol vriendelijke overreding en aanmoediging.

„'t Is heerlijk om het te doen, Suus,” en Suus begreep het.

Nog even bekeek ze den rijksdaalder en wreef hem langs haar rok, toen reikte ze hem met een stralend glimlachje vader toe: „Hier vader, doe deze in uw vestjeszak, dan is dat vanmiddag niet leeg!”

„Hoera voor de verbrande menschen, zoals Jetta ze

noemt!" grapte Jo druk, maar vader trok Suus tot zich en kuste haar.

„Dankje wel, beste meid, ik dacht wel dat 't niet alleen een voornemen zou blijven, nietwaar moeder."

„Nu kunnen de oudjes glacé handschoenen koopen, Suus," fluisterde Jo vol ondeugenden spot, maar Suus lachte. Ze had van „dezen koop" veel meer plezier en moeders dankbare blik was een groote belooning.

Haar rijksdaalder was nu toch ook besteed in „'s Heeren dienst!"

„Wel, moeder, nu komt de verloren rijksdaalder nog heel goed terecht, als grootmoeder en oom Jan het hooren zullen zij tevreden zijn," zei vader even later.

„Maar ik zal oom Jan wel eens vertellen wat voor een leugenaar die Fred is!" riep Frans in heftige zelfverdediging uit.

Ems' gezicht betrok ook, nu moest zij die vervelende geschiedenis van den kraag zeker vertellen.

„Och, laat moeder maar alles aan grootmoeder schrijven, dan lijkt 't akelige er van niet zoo erg," stelde Riekje fijngevoelig voor.

Moeder glimlachte. „Die Riekje toch!"

„Dat lijkt mij ook het allerbeste toe, moeder," stemde vader toe, „schrijf maar eens spoedig aan grootmoeder hoe de geschiedenis van de vijf rijksdaalders en den gulden is afgelopen!"